

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ)

„Gazeta” ieșe în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se enumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I. Pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dușuri în
asa: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un esemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 18.—Anul II

Brașov, Duminecă 22 Ianuarie

1889.

Brașov, 21 Ianuarie v.

„Mași bucura și eu se vedu nu-
mai două seu trei rânduri scrise ro-
mânește pe cărțile ce ne vinu dela de-
regătorii”.

Cuvintele acestea, ce le citirăm
în scrisoarea țeranului român din
Romos publicată în numărul de
ați săptămână al „Gazetei”, ne
arată buba de care suferă țera
noastră; ne înfățișează neajunsurile,
necazurile, nedreptățile și prigon-
nile, cari amărăscu vieța poporu-
lui nostru românesc; ne spun
de ce suntem așa de nemulțămii
sub stăpânirea unghurască și de ce
frunțașii și conducătorii nemului
nostru stăruiesc să se schimbe
stările de ați.

Ce dorește țeranul nostru?
Dorește el v' unu lucru mare și
neiertat?

Nici decum.

Elu dorește numai și numai
ceea ce trebuie să dorască ori-ce
cetățen, care-și împlinesc dato-
riile sale cătră stat, care plătesc
dare și și dă sângele lui pentru
apărarea țerii, dorește să se potă
înțelege cu deregătorii și judecă-
torii din țera și să potă înțelege
cărțile acestora.

Este ore acesta v' unu lucru
mare și ne mai auditu? Nu sunt
ore deregătorii și judecătorii chi-
mați să facă servicii poporului?
Ai cui slujbași sunt ei decă nu
ai poporului?

Vrășmașii noștri ne spun
mereu, că avem constituția și
că toți cetățenii statului sunt
egal în dreptăți.

Decă este așa, atunci cum
vine că țeranul unghur se potă
înțelege cu deregătorii și judecă-
torii în limba lui și primesc dela
ei hărții scrise în limba lui, er
țeranul român nu află modru

cum să se înțeleagă cu ei, căci
nu-i cunosc limba seu și de i-o
cunosc nu voru să-o vorbescă,
er când îi vine vreo hărțiă nu-o
pricepe, căci e scrisă într'o limbă
străină și trebuie să alerge bie-
tul omu la orașu ca să găsească
acolo pe cineva, care se i-o tăl-
măcescă în românește, pentru
plată?

Unde este aici egala îndreptă-
țire? Unde este partea dreptă
când unuia i se dă ceea ce do-
resce și ce-i potă servi spre bine
și folos, er celuilaltu nu i se dă
nimicu?

Constituția, se dice, e liberală
și e pentru toți și totuși numai
unii se potă folosi de ea. Cum
se ne tclucim lucrul acesta?

Decă constituția e pentru toți
și e liberală ea nu potă ținti de-
cât numai la binele obștescu al
tuturor, de unde urmază, că fie-
care trebuie să fiă în egală mē-
sură părtașu la drepturile și folo-
sele publice în stat.

La noi însă, cum vedem, nu-
mai unii se bucură de drepturile
și foloșele publice pe când ce-
lalți portă numai greutățile și
sarcinile publice.

Când au venit Ungurii la pu-
tere, înainte cu 22 de ani, Ar-
dealul nostru era încă o țera de
sine stătătoare cu guvernul și cu
dieta ei propriă. Țeranii români
primu p'atunci dela deregătorii
hărții scrise românește, căci era
în vigore legea ardeleană, care
dicea că limba românească are ce-
lași dreptu ca și limba unghurască
și nemțescă în administrația și
justiția.

Noii stăpâni ne-au luat în
dreptul țerii Ardealului și tot-
odată ne-au luat și dreptul de
limbă, er după ce au decretat
contopirea Ardealului cu Țera un-

ghurască au hotărît în dieta unghu-
rescă ca limba oficială a statului
să fiă limba maghiară. Decă s'ar
fi ținut sēmă de dorințele și de
voința poporului român, fără în-
doială că ați țeranii noștri n'ar
mai aștepta înzadar să vedă două
seu trei rânduri scrise românește
pe cărțile ce le vinu dela deregă-
torii.

Numai ca de cinste pentru po-
porele nemaghiare a adus dieta
unghurască la 1868 legea așa nu-
mită „despre egala îndreptățire a
naționalităților”, în care făgă-
duiau cei dela putere, că voru face
câte ceva și pentru poporul nos-
tru, că-i voru înființa școle romā-
nesci din banii visteriei, că voru
îngrijii pentru el și de amplexii
români, că-lu voru lăsa să se fo-
losască de limba lui românească în
comună și n iurisdicțiunii și în
hărțile lui cătră deregătorii și ju-
decătorii.

Nimicu nu au ținut cei dela
cârmă din cele puține câte au
făgăduit în acesta lege. Cinstea
ce o făcură cu ea la 1868 popo-
relor nemaghiare parte de silă,
parte de rușine față cu lumea,
care-i credea liberali, rămase nu-
mai pe hărțiă. Ba mai târziu sim-
țindu-se mai tari, începură a și
lua înderēt și făgăduielile.

Ca să nu mai fiă lipsă de lim-
bile nemaghiare nicăiri în vieța
publică, dieta unghurască aduse
legi cari ne silesc a învăța un-
ghuresce și în școlele noastre să-
tesc. Pentru ca toate să potă
merge în limba unghurască, se pre-
tinde ca poporul nostru să în-
vețe unghuresce, lucru ce este cu
neputință, precum s'a dovedit și
până acuma în acele comune,
unde s'au înființat școli unghu-
resci.

Intr'aceea țeranul nostru tre-

bue să suferă cumplit pentru că
cu limba lui nu și mai potă ajuta
nicăiri. De primesc o citația, o
hotărîre, o sentință seu vr'o doje-
nire dela autorități, elu nu înțe-
lege cuprinsul hărții și este dat
pe mâna altora, cari i-o potă tăl-
măci; de i se face vr'o judecată
el în cele mai multe casuri nu
se potă apără, nu scie ce se în-
tâmplă cu el și este espus tu-
turatoru volnicilor și nedreptă-
țirilor.

Din încălcarea dreptului nos-
tru de limbă se nascu toate cele-
lalte încălcări. Acesta e isvorul
asuprii noastre și a vrajbei dintre
noi și conlocutorii noștri unghuri.
De aici vine că cei mai pățimași
dintre ei își iau îndrăsnela a pri-
goni totu ce e românesc și a
înegri și calumnia pe acei Ro-
mâni cu inima la loc, cari își
apără limba și naționalitatea.

Fără de limbă unu popor nu
potă să trăiescă. De aceea drep-
tul de limbă este temelul tutu-
roru drepturilor unui popor,
este temelul libertății lui. O e-
gală îndreptățire nici că se potă
cugeta pentru noi fără ca să avem
dreptul de a ne folosi liber și
neimpedecați de limba noastră în
vieța publică și privată.

De aceea amu dîșu, că cuvîn-
tele de mai sus, cari esprimă
dorul țeranilor noștri de a vedă
pe hărțile ce le vinu dela dere-
gătorii scrisore românească, ne în-
fățișează starea noastră asuprită de
astăți și luptele ce le purtăm
pentru a redobândi egala noastră
îndreptățire.

Cei dela cârmă au crețut, că
ne facu o cinste cu legea dela
1868, der libertatea unui popor
nu se potă cinsti, nici încuviința.
Noi Români avem unu dreptu
la ea ca și Maghiarii și ca ori-ce

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

La Códé.

Schiță din județul „Ialomița”.

„Este p'aci prin apropiere v' unu
puț?” întreai pe vizitiul Alexe, căci
eram setos și strănic; eram așa de
setos, încatu nici să vorbesc nu'mi mai
venea.

„Aici suntem la unu loc de totu
nepotrivit”, grăi vizitiul, „căci după
cum vedu eu, ne aflăm în aceeași de-
părtare de tără, în aceeași depărtare
de cârciuma dela Códé și potă dice, că
mai tot una este, ori încătră am por-
ni-o; cu toate acestea, decă poruncesc,
eu așu mâna la Códé la cârciuma lui
Marin, unde amu mai fost și săptămāna
trecută. E și apă bună, e și țuică veche
și are el și vinu așa pentru câte-unu
ospe mai cilibu”.

„Mână la Códé!” dîsei eu și în-
ghiți de două-trei ori în secă pentru a'mi
mai domoli setea.

Drumul până la cârciumă ținū unu
césu întreg, căci deși aveam cai destul
de buni, totuși nu era cu putință să mer-
gem repede, deoarece ferbințela era gro-
zavă de mare.

La Códé se încrucișă drumul cel
mare, care legă Călărașii cu Bucureștii,
cu alte drumuri ce duc în Baltă, spre
gărla Ialomița și spre Gălățui. Tocmai
lângă cârciuma lui Marin se face această
încrucișătură, așa că locul în depărtare
mare este bătucit, de nu se află firu de
iarbă pe el. Ar fi destulă moșă pentru
un capu de om, decă ar fi proprietar-
ul acelu loc, căci toate aceste dru-
muri sunt late și neregulate, astfel, că
numai în apropierea cârciumei potă fi
ca la 60 de pogone lăsate în plata
Sfinților.

Cârciuma lui Marin este ceva mai
la deal, așa că se potă zări de departe,
cu toate acestea decă vii din partea Ia-
lomiței*) numai când ești de totu aprăpe
o potă vedea. În dosul casei se vede
un izlaz mare ca de vr'o șapte pogone,
lăsat cu învoială dela arendașu, spre
a-lu folosi ca loc de pășune pentru vi-
tele călătorilor, cari voru deshăma seu
voru dejuca la cârciuma dela Códé.
Alătura de Izlazu o mulțime de găini,
de curci și de găște băjbăiau vesele în
drepta și în stânga, căutându și hrana,
er în Izlazu se vedea un arman, în care
erau vr'o două stoguri de grău, câteva

*) Rîul Ialomița.

clăi de orz, vr'o cinc grămeți de fasole,
er în mijlocul armanului o fetiță ca de
11 ani mâna trei mărțoge de cai, cari se
înverteau în jurul unui țarșu și treerau
grăul zdrobindu cu copitele spicele
pline.

Marin era și el în arman, mai
întorcea cu furca bucatele și mai striga
din când în când sormanilor dobitoce
cari se înverteau pe amețite în prafulu ce
șea la treer.

Cum ne zări, își opri cai în loc,
aruncă furca din mână, sări șanțul ar-
manului, se scutură puțin de pleavă
tuși parcă să și drăgă gâtul și ne eși
înainte la cabrioletă. Își luă pălăria din
cap, și după ce dîse „bun sosit”,
apucă șleaulu dela calul din partea sa,
il scose, îl împleteci la ham, netezi
calul pe spate și rămase uitându-se la
Alexe, care se năcăjea cu șleaulu din
partea cealaltă.

„Stai să viu eu”, grăi Marin și
trecu în partea cealaltă; luă șleaulu, îl
legă și pe acesta de ham și se uita mân-
dru la mine.

„Te cam pricepi, Marine!” dîsei eu și
pornii spre cârciumă.

„Cu cai amu trăit, boerule!” grăi
cârciumarul și ridicându de jos un
bățu de stuffu alergă înainte mea.

Cârciuma lui Marin era făcută din
gardu, ca toate casele din Ialomița, era
frumosă vărută pe din afară și destul
de încăpătoare pe dinlăuntru. Prispa ce
o avea era lipită de curendă cu lut, er
cei patru stâlpișori dela prispa, cari
sprijineau ștrașina, erau vopsiți cu albas-
tru și cu roșu, întocmai ca și ferestrele
de cătră drum. Acoperământul era
de stuffu din Baltă, pusu grosu de-o
jumătate de metru și bine legatu cu
sirmă, și proptitu cu nisce prăjini legate
de deasupra coperișului întocmai cum
sunt puși căpriorii la casele din partea
muntelui pe dedesuptul coperișului. Aceste
prăjini sunt aședate acolo pentru
ca vântul să nu ridice stufful când
sunt vijelii.

În apropierea cârciumei nu veți
grădu, nu veți nici o altă alcătuire
pentru vite, căci afară de nisce zăveți
întorse în partea crivățului nu se pome-
nesc de grajduri în totu județul.

La intrare se află o strășină mai
scosă afară, sub care, la o masă lungă
pusă pe picioare încrucișate ca un x, se
adăpostesc călătorii setosi și și spală
prafulu din cerul gurei cu câte o țuică
și cu câte o cinzecă de basama. Pe
afară nu vede atârnată atâta carne,
ca la cârciumele din sate și nici nu este

altă popor și acestu dreptu ilu pretindem, nu-lu cerșim.

Dreptul de limbă l'amă pretinsu și-lu pretindem înainte de tôte, și in privința acêsta ne putem lua ca esemplu pe Unguri.

Tocmai acum este mare turburare între ei din pricina legeri militare, care cere ca esamenul de oficer să se facă in limba nemțescă.

Ungurii dicu, că prin acêsta li se amenință limba și cultura loră națională. Apoi decă ei se spariă numai pentru că li se cere să facă unu esamen in limba nemțescă și strigă că li se atacă naționalitatea, atunci ce se dicem noi despre limba și cultura noastră romănescă și despre naționalitatea noastră, când nu ne mai lasă să resuflăm pe nicăiri de limba ungerescă?

Mórtea prințului de corónă.

Intręga monarchiă jălesce adă mórtea neașteptată a prințului de corónă Rudolfu.

Când sosise pentru prima óra cutrierătoreasca Joi sęra, se dicea, că prințul a murit in urma unui atac de apoplexiă (gută). Scirile sosite mai târziu și cele ce le primiram astăzi adeveresc in sę, că prințul însuși și-a luat viața intr'unu momentu nefericitu de turburare a minții. S'a aflatu lângă dęnsulu revolverul, cu care se impușcase in capu. Pe servitorul sęu și-lu trimesese de acasă și ceilalți servitori n'au auzit impușcătura fiindu in clădirea de alături.

Este pe câtu de durerosu pe atâta de tragicu acestu sfęșit alu moștenitorulu tronului, care intrunea in sine speranțele dinastiei și ale monarchiei.

Suveranii noștri sunt sdrobiți cu totul de acêsta grea și neașteptată lovitură a sorții. Dela tôte curțile domnitoare și din tôte părțile sosesc condolențe.

Amęrunte nu avem încă asupra acêstei întâmplări dureroase decăt scirile comunicate prin telegrame.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulu biurului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 2 Februarin. Protocolulu de obducțiune publicat astăzi se încheiă stabilind, că

mórtea principelui de corónă a urmatu din pricina unei turburări a minții.

Viena, 2 Februaru. In urma informațiunilor vrednice de credință, *Maiestatea sa a luat męsurile necesare pentru casulu succesiunii la tron.* Impărtășirea publicată er despre abdicarea la tron a lui Carolu Ludovicu e negreșit basată numai pe combinațiuni.

Budapesta, 2 Februaru. Contele Karolyi s'a întorsu dela Viena. *Aserțiunile lui eschidă ori-ce altă versiune in privința morții prințului Rudolfu, afară de sinucidere.* Principele de corónă a scrisu înainte de mórte cinc scisori: către tătă-sęu, către mamă-sa, către nevastăsa princesa de corónă, către arhiducele Otto și către ducele de Braganza. Trista veste s'a comunicat Impăratesei de către d-șóra Ferenczy.

Viena, 2 Februarie. Imormentarea se va face Marți la 4 óre cu pompa îndatinată, in biserica ordinului Capușinilor.

Berlinu, 2 Februarie. „Nordd. Allg. Ztg.“ desminte scirea, că Germania ar fi declarat răsbouiu Samoanilor.

Berlinu, 2 Februarie. Prințulu Alexandru de Battemberg a fost liberat, la propria sa cerere, din raportulu de serviciu a la suite in armata germană.

Bucureșci, 2 Febraru. Guvernulu a decis să se facă unu împrumutu de 32½ milioane lei prin subscripțiune publică pentru răscumpărarea biletelor ipotecare ale Băncii naționale.

Revista politică.

Din năuntru. Proiectulu de lege militară s'a primitu, cu tótă împotrivirea deputaților din opozițiune și a studenților. Urmarea a fostu, că in Pesta s'au făcutu demonstrații. Mulțimea, așfătată de deputați din opozițiune, împreună cu studenții au făcutu gălăgiă in dietă pe galerii, pe afară au strigat: Josu (Abzug) Tisza și Fejerváry! Mai mulți alegători din deosebite părți au provocat pe deputații lor să voteze in contra proiectului, ori decă nu s'ęși dea dimisiunea din deputați. Din partidulu lui Tisza au eșit mai mulți deputați. Când s'a anunțat, că proiectulu s'a

primitu, deputații din opozițiă au început să 'njure, mulțimea de afară amenință pe ministrulu Tisza, care a trebuit să s'ascundă. Studenții cu mulțimea cutrierară stradele cântându cântece de-ale lui Kossuth. Poliția ne mai putend ține ordinea, trebui să vie in ajutoru armată. Ministrii Tisza și Fejerváry au scăpatu pe furișu, și inaintea casei lui Tisza s'a aședat armată. Poliția a arestatu pe mai mulți inși, alții au fost loviți cu armele. Acestea s'au întâmplat in 29 Ianuarie, când s'a votat legea militară.

Turburările s'au continuat și in nóptea zilei de 29 Ianuarie. Pe la 10 óre unu lucratoru strigă inaintea localității teatrului popular: „abzug“. La porunca prefectului polițienesc, unu polițist prins pe acestu lucratoru, îi legă mânil și porni cu elu la poliția. La unu locu in sę mulțime de popor le eși inainte, pe polițistu ilu țiră ómenii josu de pe calu și-lu batură, er pe celu prinsu ilu liberar.

La aușul sgomotului asurzitor, alergar repede intr'ajutoru dintr'o parte husarii, er dintr'altă parte poliștii călăreți, cari cu armele încep să gonescă mulțimea.

Câte-va minute după acêsta se nascu pe altă stradă o nouă turburare. Unu ținěru strigă: „Trăiască Kossuth Lajos!“ Unu polițistu ilu aude, ilu prinde și începe să-lu bată. Mulțimea sare in ajutorulu ținěrului turburatoru, care profitând de ocaziune, o luă la sănătosa. Poliștulu fugi după elu și ajungendu-lu, ilu lovi cu sabia in capu, rānindu-lu greu. Mulțimea se infuriă atunci și sari asupra poliștului, care lovi cu sabia pe mai mulți inși, rānindu-i; in acestu momentu pe neașteptate se iviră mai mulți poliștii călăreți, la cari se alătură și mai mulți husari. Aceștia strimtoră mulțimea intr'unu unghiu. Strigăte și țipete asurzitoare eșiau din gurile mulțimei strimtorate, care abia după 10 minute putu să apuce la largu și se imprăști.

Totu in acêsta nópte pe altă stradă a Budapestei unu căpitanu de poliștia prins pe unu ținěru de 14 ani și încep a-lu palmui in modu infricoșat, așa că nefericitulu ținěru îi năpădi sângele pe gură și pe nasu. Mulțimea cătrănită începe a arunca in căpitanulu de poliștia cu petrii și cărămiđi. Căpitanulu, vedend acêsta, încep să bată și mai rău pe feciorașulu prinsu. Mulțimea sari atunci asupra lui și-lu batură sdravěnu. Intr'aceea in pași repeđi se ivi la fața

locului miliția, cu baionetele scóse și îndreptate spre mulțime. Pe unlu dintre turburatori ilu rāniră, er ceilalți au fugit. In semn de răsbunare mulțimea încep acum să sdrobescă cu petri ferestrele caselor. Vre-o cinc cafele din diferite părți ale orașului au fost astfelu bombardate cu petri și acêsta bombardare s'a continuat de-alungulu și latulu stradelor până diminęta.

In nóptea acêsta studenții universitari au făcutu unu mare tărăboiu (Katzmusik) la ferestrele deputatului guvernamentalu A. Pulszky, er de aci s'au dus la casele lui Ugron Gabor, la ale căruia ferestri încep să cânte „Szozat“-ulu. Pe când cântau in sę mai bine, etă că se ivesc poliștii călăreți, și voinicóșii când țareți o luă la sănătosa. Numėrul celor prins și areștați in noptea acêstala poliștia, este fórte mare.

In 30 Ianuarie turburările încep din nou și încă in męsură mai mare ca până acum. Tótă Budapesta era in ferebere. Miliția se puse in mișcare, ocupă tôte stradele și impresură dieta. Mai mulți deputați guvernamentali au fost rău batjocuriți din partea turburatorilor. Deputații Zay și Szentiványi, precum și alții mai mulți au suferit imbrānceli din partea miliției.

Trei studenți dela universitate au fost țiași cu sabia de husari; între acęști studenți era și unu frate alu deputatului Latinovics.

Pe cându se petreceau acêstea și alte multe asemenea ciocniri pe strade, pe atunci in dietă d-nii deputați erau câtu p'aci să se ia de pėru. Szederkenyi ia cuvěntulu, ca să vorbescă contra batjocurilor ee le suferit guvernamentalii pe strade; contele Apponyi Albert in sę cere să înceteze ședințele dietei din cauza turburărilor. Președintele suspinde ședința pe ½ óră; vedend in sę că prin acêsta certele și neînțelegerile in dietă devin și mai mari, deschide éraš ședința.

Pazmandy și ministrulu Tisza țin vorbir; opoziția se ridică in sę in contra lor și cere să se delature miliția, țicend că dintre cei ce se află in dietă singuru Tisza este care își teme pielea, er pentru acêsta temere a lui nu se pôte pune pe picioru de răsbouiu intręga miliția Budapestei. Se ridică Eötvös și printr'o vorbire inflăcărată cere asemenea delăturarea armatei. Apponyi cere ca cel pușin pentru 2 zile să se închidă dieta și-i dice președintelui dietei să aibă de grijă a drege ceea ce s'a stricat din cinstea dietei. Stefanu Tisza, fiulu ministrului-președinte, scăpărāndu scānteii de mânia strigă: Celu care invinovătesce

de lipsă, căci trecătorii își au merindile lor, nu se lasă in nădejdea cărciumelor din Bărăganu.

Cum intri in tindă, te spari de gura unei gropi, la care îi dicu beciu sęu bordeiu, căci când veđi afundătura aceea te cuprinde unu fior și-ți se pare, că te-ai totu duce decă ai pune piciorulu să intri. Acolo își ține Marin beutura, acolo își păstrează el și câte ceva, ce mai are de lipsă pentru sine și pentru mușterii sęi, cu deosebire pe timpul când se face tērgulu la Călărași, care ține aprópe trei sęptemāni. La el se găsește pāne bună, beutura, zarzavat, chibrituri, furci și lopeți, și uneori pepeni frumoși.

Elu nu are bostani, și nici o s'ar fi putut ocupa de ei, der in apropiere erau câțiva Lipoveni cu blusele lor roșii, și aceștia îi dedeau lui Marin pepeni pentru lucruri ce le cumpėrau dela el. Asemenea făcea el și cu zarzavatul; ilu avea dela nisce Sėrbi cari lucrau câteva pogone de zarzavat pe valea ce duce la Gălățui.

Marin trăia bine și făcea bune treburi cu cărciuma lui. Nevastă-sa, o Țuțiancă frumoasă, ne eși inainte, ne dete „bună ziua“, ne rise frumusele și apoi ne lasă in pace; ea merse in odaia de

alătura, unde stau vr'o trei drumeți de vorbă.

Mă coborii cu Marin in beciu, er Alexe sta in ușa cărciumei, cu biciulu in mână, și trăgea cu urechia la ómenii ce se cinsteau alătura cu ceva beutura, er ochii nu și-i mai deslīpea dela cărciumării.

Cum intrai mai afund in becu, simții rēcóre. Se simția pușin unu mirosu de flóre de vinu, de muceđelă, de castraveți murați, de pastramă, de brānză și de pesce saramură.

Cu mirosulu din hrubă in scurtă vreme mă dedasem, și unde era rēcóre imi priia de minune.

„Luai o țuică“ și apoi sorbi lacom dintr'unu urcioru cu apă și mă rēcorii așa de bine, încātu nu-mi aduceam aminte să fi mai bețutu eu vr'odată cu atâta poftă.

„Aici trebuie că îți merge bine“, începui eu vorba, mă aședai pe unu ștend de lapte grosu și-mi aprinsei țigaretă.

„Mulțam sfinților, nu potu dice că-mi merge rău, cu tôte acêstea ar putu să-mi mērgă și mai bine. Nu prea au ómenii bani“, isprăvi Marin vorba și se puse și el pe o baniță întorsă cu fundulu in susu.

„Cum se n'abă ómenii bani?“

„Apoi bine, boerule! Decă in anul ęsta au făcut țeranii bucate, ce cređi D-ta, că s'au ale lor? Uite și dincolo sunt vr'o trei Romāni din Bărăganu și én intră-i ce potu pune la o parte in anul acesta! Nu-i așa, cum se crede, boerule! Doi ani din urmă n'au înțeles țeranii nimica din munca lor, și in doi ani și-au vëndut până și sufletulu la arēndașu. Anulu ęsta nici nu se potu plăti. Și-apoi și altfelu, decă au făcut ceva bucate, au și ei necazurile lor. Vine tērgulu și mai cumpėră și ei d'ale casei. Unulu are de măritat o fată, altulu are de însurat unu ficioru, alu treilea are să facă botez, altulu are să cunune, și așa potu dice mai fiecare își are pāsul sęu. Tôte acêstea ceru cheltuielă.“

„D-tale ce-ți pasă? D-tale îți merge bine!“ țisei eu vrēndu să-i facu o laudă la gospodăria lui.

Marin clătina din capu. „Am și eu ale mele“, încep cărciumarul, „am și eu să dau arēndă de 120 galbeni pe an, și apoi până să câștig eu atâta, numai Dumneđu scie câtă alergătură și câtă bătăia de capu se cere. Și-apoi să-ți mai spun ceva, boerule. Decă ai cărciumă, nu poți vinde totu pe bani gata,

ci vinđi mai multu pe datoriă, și apoi când vinđi astfelu, poți să totu aștepti până îți iai paralele.

„Vorbă să fiă, Marine, parcă D-ta nu încarfi la socoteală, după ce drumețulu chefuitu trage la somn! Lasă nene, că sciu și eu cum se facu trebórele ęstea.

Marin rise.

„Apoi decă dicu D-ta așa, la ce să mai vorbesc eu,“ grăi Marin domol și se arăta ca și cum l'ar fi atinsu vorbele mele.

„Ei, glumesc și eu, Marine! Cu tôte acêstea, scii, când vin muncitorii după ce și-au luat leafa, le faci d-ta socoteala așa, că nu rămāi in pagubă. Și chiar să nu vie, ai d-ta zălógele lor puse la becu, căci muncitorii in toilulu verei n'au lipsă de săriți și le lasă la d-ta in păstrare.

Marin zimb și mai apoi clătina veselulu din capu. „Da bine le scii, boerule! Nici să fi fostu arēndașu, nu ai cunosce mai cu temeu tôte itele vieței noastre.“

Vedend că éraš l'am adus pe Marin in voiă începui să vorbesc mai departe.

„Nu-i vorbă, muncitorii sunt cu naiba. Ei se au bine cu ciobanii și mai

pe Coloman Tisza pentru turburări, acela neadeveru vorbesce

In fine nu mai era încătrău, dieta a trebuit să se închiadă pentru o zi. După amiază s'a făcut în Buda înaintea ministerului, o demonstrație foarte mare.

Totă ziua Budapesta a fost în ferebere. Tipete, sgomot înfricoșat, tăieturi de sabie, descărcături de revolvere; cu un cuvânt, Budapesta de 10 ani de zile spun telegramele că n'a mai fost într-o stare așa de primejdiată ca acum. Turburările s'ar fi continuat pôte și mai departe, decât de câtră s'ar n'ar fi sosit în Budapesta vestea sgduitore despre mörtea principelui de corönă Rudolf, în urma căreia turburările au încetat.

Turburările acestea însă n'au fost numai în Budapesta, ci și în Clușă, căci döră Ungurii din Clușă sunt frați de cruce cu cei din Budapesta. Turburările din Clușă le-au început asemenea studenții dela universitate. Aceștia se adunară în s'era zilei de 30 Ianuarie înaintea cafenelei Orban și începură a striga „éljen“ și „abzug“. In jurul acestor studenți se adună în scurtă timp sumedenii de ömeni, cari toți împreună se duseră la casa deputatului Sigmond Dezsö. Acasă era numai nevasta și copiii deputatului, cari erau mai să asurdăscă de neîncetatele strigăte de „abzug“ ale mulțimei. După-ce sfărămară cu petri ferestrele dela casa acestui deputat, turburătorii seduseră la deputatul Bartha Miklos, redactorul lui „Ellenzék“, căruia îi strigară „éljen.“ Bartha le ținu o vorbire: Apoi vorbi studentul universitar Lengyel Sándor, provocându mulțimea ca, în considerația grelei lovituri suferite prin mörtea prințului de corönă Rudolf, să se împraștia.

De aci s'a dus mulțimea pe așa numitul „Trencsin-ter“ și acolo au ars câteva esemplare din diarul guvernamental „Kolosvár.“ De aci turburătorii s'au dus la redacțiunea acestui diar, unde între strigăte asurditore sparseră cu petri două ferestre. Apoi între neîncetate strigăte de „abzug“ s'au întors erăși la casa deputatului Sigmond Dezsö ale căreia ferestre le bombardară din nou cu pietri.

In ziua următoare rectorul universității chiamă la sine pe tinerii turburătorii și-i provocă, ca în considerația doilului și pierderii celei grele suferite prin mörtea prințului de corönă, să se liniștescă.

Astfelu d'era mörtea archiducelui Rudolf a pus capëtă acestor comedii și nesdrăvăni unguresci.

Din afară. Celu mai însemnatu faptu petrecutu în afară e alegerea generalului Boulanger ca deputat al Parisului. Nici unirea deosebitelor fracțiuni ale republicanilor, nici articuli diarelor republicane, nici manifestele contracandidatului, tôte pornite în potriua lui Boulanger, n'au pututu face să fiă trântitu generalulu la alegere. Mai ales articuli folilor germane în contra lui Boulanger l'au ridicat pe acesta și mai mult în ochii poporului francesu. Sute de mii de bilete de vizită cu numele seu a împărțitu Boulanger între alegători, precum și fotografia lui în mii de esemplare.

Acastă isbëndă a lui Boulanger a adus în pericolu existența ministerului. Deja diarele vorbescu despre schimbarea ministerului și despre unele persoane, cari aru veni la guvern.

Generalulu Boulanger a mulțamitu alegătorilor sei printr-o scrisore, în care dice, că nu e scăpată camera de pericolulu de a fi disolvată. „Patria, dice elu, va fi mântuită de parasitii, cari o sfășie și o desonorază. Acum ori care Francesu patriotu are locu în republică. Să între aceștia înăuntru, ér cei dinteu să iasă afară. Trăiască Francia, trăiască republica!“

Etă ce scriu diarele germane despre alegerea lui Boulanger:

„Nordd. Allg. Ztg.“, gazeta lui Bismark, dice că republica parlamentară a suferitu o grea pierdere. „Post“ dice, că în Francia se așteptă dela Boulanger, ca să sugrume republica. Acăsta a suferitu o astfelu de lovitură, încatu nu se mai pôte considera ca guvern seriosu. Boulanger a fostu numitu la timpul seu ministru de răboiu; nimenea nu scie, în ce legătură stau Freycinet și armata cu Boulanger. „Voss. Ztg.“ dice, că Francesii punu bucuros în jocu libertatea și bunăstarea, numai să dobëndescă strălucire și mărire. „Tagblatt“ observă, că numele lui Boulanger însemneză răboiu; Germania e pregătită și nu pôte fi surprinsă, nu se teme de nimic și și ține prafulu uscatu. „Nationalu Ztg.“ din contra e mai multu de părere, că pacea se va susține.

In totu casulu alegerea lui

Boulanger a produsu neliniște în Germania. Se scie, că Boulanger întrupază în elu idea răsbunării pentru anul 1870/1 și a reluării Alsației-Lotaringiei dela Germania. Armata francesă are foarte mari simpatii pentru elu.

Generalulu a declarat, că îndată ce va intra în cameră, va propune din nou disolvarea ei.

Sciri militare.

România. A sosit la arsenalulu din Bucuresci unu transportu de 25 de tunuri de calibru mare, pentru fortificațiile Bucurescoilor. — Îndată ce bugetulu ministrului de răboiu va fi votat, o comandă mare de vr'o 4,000 de cai se va face în Rusia. Mai mulți furnisori de remontă din Odesa au sosit în Bucuresci spre acestu scop. „Românulu“ află, că s'ar fi propus guvernului român din partea mai multor proprietari de erghelii din Caucazia, ca să li-se dea pământ și imasă în Dobrogia și densii voru trece cu ergheliile lor în România. — Comitetulu de apărare a României a adresat ministrulu de răboiu generalulu Manu unu raportu amănunțit asupra fortificațiilor (intăriturilor) României, spune „Epoca“. Acestu raportu dovedesce folosulu fortificațiilor și arată estinderea ce trebuie dată sistemului de apărare a țerii, precum și sacrificiile ce reclamă completarea fortificațiilor. D-lu generalu Manu voesce a împărtași camerilor acăstă lucrare, care este de cea mai mare însemnată. De acea în curëndu d-lu ministru de răboiu va conchema pe deputați și senatori în ședință secretă și va ceti reprezentanților țerii raportulu comitetului de apărare.

Rusia. Se semnalază mereu concentrări de trupe rusesci în Basarabia. In zilele trecute a sosit în Chișineu regimentulu de dragoni Liubensky. Acestu regimentu pornesce pentru Bocioi (ocolulu Plovensky, jud. Chișineu) unde va sta până la primăveră. Se dice că și la Bender ar fi sosit unu regimentu nou de cavalerie și că acestu regimentu se destină pentru Hotin. In Basarabia se vorbesce multu despre răboiu.

Italia. Ministrulu de marină a luat măsură, ca corăbiile răboiu ce se află în rezervă să se aducă în celu mai scurtu timp în stare de a puté fi mobilizate; de asemenea să se grăbescă câtu mai iute cu construerea fregatelor cuirasate. Firma Gruson din Germania a fostu avisat să furniseze câtu mai curëndu tablele de oțel comandate pentru două

fregate. La fabrica Armstrong din Anglia s'au comandat 16 tunuri de celu mai greu calibru pentru litoral.

Armata română.

Se scriu din Liège cu data de 26 Ianuarie cătră „Românulu“ următoarele rânduri:

Er unu libraru, care are bunulu gustu de a răsfoi totu ce i intră în librăria, imi dă o broșură dicëndu mi: ecă ceva pentru d-ta. Incep să ridu, nici vorbă, cetesc pe scörta albastră: *La nation armée, le système suisse* (Națiunea înarmată, sistemulu elvețian; broșură de propagandă). „Nu, nu, ia-o“, urmă librarulu, „se vorbesce de armata d-vöstră“.

Autorulu d-lu Georges Lorand, redactoru principalu al diarului „La Reforme“, susține pentru Belgia armarea națiunei după modelulu elvețian. Susțindu milițiile, vorbesce de statele, cari au asemenea miliții și în deosebi de statele mici, și spune de România la pagina 7 următoarele:

„Veți vedé, că milițiile au dovedit câtu potú de multu, și că ale României, spre pildă, în cumplitulu răboiu turco-rusu dela 1878 au făcutu, ceea ce armata rusescă, cea mai permanentă și cea mai încasarmată dintre tôte, nu putuse face singură, și s'au acoperit, prin vitejia în foc și prin îndurarea oboselei și lipsei, cu o gloriă, pe care le-ar puté-o pismui cele mai vechi trupe.“

După ce 'și espune tôte ideile, susținute printr-o prefăță a lui Paul Janson, personagi însemnat; după ce deslușesce cu amărunte sistemulu elvețian, revine la pagina 56, într'unu capitulu intitulat „Alte armate de miliții“, la România de care vorbesce în termenii următori:

„...Dér exemplulu celu mai de luat în sémă și mai hotăritu ne e datu de România. Acolo de asemenea grosulu puterii militare e alcătuitu de miliții și aceste miliții au arătat într'unu chipu gloriosu ce potú, la Plevna în cea mai plină de omor și mai grea campanie din vremile de ad. Sunt puține trupe în lume, care potú să se laude cu asemenea fapte.“

„Populația României e puțin mă mică decâtu a Belgiei. Bugetulu răboiului e de 30 milioane. Este o armată permanentă de 1209 oficeri, 80 ploiași și 18,000 ömeni; contingentulu e numai de 4000 de ömeni, cari sunt încasarmați în timpu de trei ani după armă; ceilalți tineri intră în armata teritorială, cei mai seraci se fac dorobanți, ér ceilalți, cari au cai, se fac călărași.“

aducă așa câte unu cârlan de pripasü seu câte o öia, care dicu că-i galbejită. Nu dicu eu de d-ta, Marine, dér spunu ce am vedutu pe aia. Oaia sănëtösă, ó junghiă, duce pastrama la cărciumă, ér cu pelea ei umblă în bëtü ca să ó potă arăta la stăpani. Am umblat eu și în alte părți în Bărăganu; am mai vedutu eu lucruri d'astea! Cum te duci d'aici cătră Ialomița cătră gârlă, mai sunt vr'o câți-va cărciumari. Li cunosc pe toți. Mai deunăđi imi istorisea örecine, că sunt și „băeți bun“, — mă înțeleg, Marine — șicând „băeți“ trec în gónă cu armăsarii furați dela curți, mai adăpostesc la ó țuiculiță și pe la câte-o cărciumă, și-apoi scii cum e omulu, fiecare se uită la căștig și fiacare își trage jaru la óla lui. Așa óeu, Marine, și-apoi când trece potera, pôte ea să totu întrebe în drépta și în stंगा, căci din „nu sciu, n'am vedutu“ nu ó mai slăbesce.

„Va fi, boerule, căci lumea e rea!“ grăi cărciumarul, se ridică de lângă mine, căci ilu strigase nevasta, dér nu stätü multu și se întorse înderëtü zimbindu. „Da multe mai scii d-ta din părțile östea!“ dise Marinu și se aședă erăși pe banița lui.

„Dér én să te întrebü ceva, Marine.“

Spuneai mai deunăđi de ó pricină ce ai avut ó eu izlazulu din dosulu cărciumei. Audeamü că ai avut și unu procesu.“

„Eu procesü? ferescă Dumneđu! Mă păzescü de așa treburi. Lucrul stă cu totulu totu altfelu și dreptatea este cu mine. Uite cum a fostu. In izlazü, fiindcă imi era prea mare am făcutu arătură vr'o patru pogöne și mai deunăđi, după ce am adusü grăulu în armanü, mă întelnii cu logofëtulu Neculae și mi spuse, că a dist boerulu, că cum de am ridicatü grăulu fără să dau dijma. Eu m'am miratü și am cređutu deocamdată că logofëtulu face vre-o glumă, seu că are vr'o pretenție de a-i face eu unu hatiru. Nu-i vorbă, logofëtulu imi era datoru pe tutunu și pe câte ó țuiculiță, și eram în părere, că vrea să mi dea să înțelegü, că n'ășu face réu, decât i-ășu șterge cei câți-va lei ce aveam să-i capëtü. Adă am tinut ó de glumă, și mâne ce să vedü? A trimisü dela curte nisce argați cu caréle și, fără să întrebe pe nevasta, căci eu nu eramü acasă, intrar în armanü, și luară dijma socotită din berechetü. Când mă întorcü séră dela lucrurile mele, aruncü ochii în armanü și nu sciamü ce să credü. Intru în casă, nevastă-mea supératä imi spune întempla-

rea, ér eu plesneamü de mâniă,“ grăi cărciumarul stringëndü din dinți. „Logofëtulu Neculae mi-a făcut ó și de necăjitü ce eram am eșitü în armanü să mă uitü ce mi-a luatü. Spunü dreptü, boerule“, grăi cătră mine Marinu, dändü din capü, „imi pare bine că n'am fostu acasă, căci ferescă Dumneđu, se putea întempla ó primejdiă. Auđi acolo, închiriezü unu locu de izlazü și să nu pot face arătură în el!“

„Ei, și-apoi cum a rémas?“

„Cum să rémană? — Unulu imi dicea, ca să-i facü procesü, altulu imi spunea, că n'am dreptate, așa că eu nu sciamü ce să facü. M'am gânditü în tot felulu și odată am pornitü la curte; am luatü cu mine doi pepeni frumoși și i-am datü cocönei, căci numai Dumneđu era acasă. Ó cocónă, cum e pânea cea bună. I-am spusü întemplarea cu logofëtulu Neculae, i-am arătatü contractulu, i-am spusü, că nu e cu dreptü să-mi ia dijma, ér cocóna, cum era ea bună la inimă, mi-a făgăduitü că are să treacă ea la mijlocü. Cocóna ținea multu la mine, deörece plăteamü arända la timpü, și totdeuna îi aduceamü câte ceva plocönü. Așa se și cuvine! Nu poți merge la curte cu mâna golă ca unu mojiçu. Am cređutu, că cu atätü imi va fi de a-

junsü și că imi va socoti dijma la căștü. Tôte au fostü înzadarü, căci ce intră odată în curtea arändașului, ca cum ar intra în gura lupului. S'a făcutu lucrul uitatü și uitatü a și rémasü pană astăđi. Unii imi diceau să începü procesü, dér eu m'am gânditü în mine, că pôte va fi avëndü dreptate boerulu, și la ce să intru în judecătü. Așa am pomenitü dela părinți, așa am făcutü. Cu cei mari să n'ai judecătü!“

„Apoi lasü că totü îți merge bine!“ grăii eu și-lu bätü pe umëru, vrëndü să îi dicu printr'acăsta, că este omü destulu de harnicu.“

„Astă m'a mai făcutü să rémanü, căci altmintrelea lasamü focului și cărciumă, și izlazü și totü; m'am gânditü însă, că nu-i tocmai rea treaba ce ó am în mână și că cărciumă la așa locu bunü anevoiă mai găsescü. Pe timpulü tégului, stau la mine ó sumedeniă de cărași și de negustori cu marfa lorü, căci totü mai bucurosü înopteză aci, că-i mai ieftinü ca în Călărași. Nu-i vorbă, pe timpulü tégului mai țiu eu și alte lucruri de vânđare, deörece atunci ori și ce are căutare.“

„Cum vedü eu, te plângü și d-ta, scii așa, ca să nu tacü. Câți n'ar vrea să fie în pielea d-tale!“

Dorobanții și călărașii, cari facți în totți 126,000, nu sunt încasarmați, dăr se adună în tabere înteu 50 ori 60 de zile spre a învăța să fie soldați. Pe urmă nu trebuie să mai vie în capitala județului decât șese zile pe lună după un schimb.

„Mai au în fiecare Duminecă, în sat, trei césuri de exercițiu, cei de liniă patru ani, dorobanții cinci. Cu un buget de alți războiului care nu e în două treimi cât al nostru, România are astfel o armată întreită câtă a noastră.

„In timpul războiului cumplit de la 1878 dorobanții și călărașii români, prin vitejia lor la Plevna, sub ploia de glonțe și prăvăliri de omăt (zăpadă), pe una din cele mai grele erne ce s'au pomenit, au asigurat isbânda și au scăpat armata rusă. Soldați teritorial români au re-luată faimă redută Grivița, pe care, Ruși nu putuseră rămâne stăpâni. Aveau dăr spiritul militar și nu avuseseră trebuință de casarmă spre a-lî dobândi.

„De aceea sir Ch. Dilke a putut declara în studiile sale asupra situației respective a puterilor, că *soliditatea în foc a soldaților români pôte fi cumpănită cu a soldaților germani și că organizarea militară a acestui stat mic e așă de puternică încât pentru un război de scurtă durată armata română pôte fi pusă în alți șesele rânduri printre armatele tuturor puterilor Europii. Cât despre laudele entusiaste ale curagului și ale îndurării admirabile ale dorobanților și călărașilor în războiul ruso-turc, sunt destul de neperite din memoria celor cari au cetit rapôrtele, documentele, diarele de atunci, și deci nu mai am trebuință să le amintesc aci.*

Așa scrie d-lî Lorand, care în notă mai dăce: „Să-mi fie îngăduit cu tôte acestea, să citez câte-va estrase dintr'o carte apărută de curând la București și intitulată: *Luptele Românilor în războiul de la 1877—78* de colonelul T. C. Văcărescu. Și citéză câte-va din faptele spre lauda armatei române, după raporturile, proclamațiunile etc. din timpul acela.

Broșura se vinde cu 10 bani și e în mâinile tuturor. Armata română, și România cu ea, pôte dăr fi mândră, că aci, în țera acesta mică, în Belgia, dăr așa de mare centru de civilizație, mulțimea va ceti de faptele ei vitejești. Faptele mari pururea fi-vor răsplătite.

SCRILE DILEI.

Din Predeală ni-se scrie cu data 13 (25) Ianuarie 1889: „Domnule Redactor! Bine voiți vă rog a mă considera

ca abonată la „Gazeta“ cu data de Duminecă pe un an, începând cu prima Ianuarie și pe care vă rog să bine-voiți a o espeda regulată în tot cursul anului la adresa: „D-lui Primar al Comunei Șercaia, ultima poștă Șercaia“. Facți acesta, Domnule Redactor, ca dăr, ca și veduva din evangheliă, pentru-că acea comună este foarte săracă, cum se spunea deunăzi în „Gazeta“, că nenorociții de locuitori din cauza lipsei de un doctor medic creștin, mori cu zile și bătrâni și tineri, căci nu pot merge până la Făgăraș, mai cu osebite în timpul ernei. Încă ceva îi mai omără pe nenorociții de locuitori din acea comună; anume cărciuma comună de 20 și mai bine de ani o ține tot un neam de alți lui Israil; veți cugeta pôte, Domnule Redactor, cum se face că pe acela jidov nu-l pôte scote din comună? Apoi locuitorii de acolo mai toți fi sunt datori, pôte nici n'are atâta cât să-i plătescă; și când ar fi numai băbați, calea-va, dăr. . . Vă rog a primi es-presiunea respectului ce vă păstreză. George I. Dogărescu.

Comassarea în Brașov. Tribunalul de aci, după ce s'a întregit pertractarea, s'a pronunțat pentru comassare în ho-tarul Brașovului.

Societatea etnografică. Am fost anunțat, că mai mulți Unguri cu „ne-șul“ Hunfalvy (Hunsdorfer) în frunte au luat inițiativa de a înființa o societate etnografică, în care să atragă membri dintre tôte naționalitățile. În acest scop se și anunțase o adunare în Pesta. Adunarea s'a ținut Dumineca trecută sub președința lui Hunfalvy, care a accentuat că societatea nu va face politică, ei mai mult are să promoveze concordia și buna înțelegere între naționalități și să le apropie. Românii se feresc de această nouă societate de maghiarism în care, sub pretext că se ocupă cu descrierea popoarelor din Ardeal, Bănat și Țera ungurească, tôte vor merge pe unguresce întocmai ca în Kulturgyletur.

Agata Bărsescu. O telegramă din Viena, dela 29 Ianuarie, spune că împăratul a primit în audiență pe artista română Agata Bărsescu, care a mulțămi pentru numirea ei ca actriță a curții. Maiestatea Sa a primit-o foarte grațios și i-a dăst, că se simte fericit pentru că i-a încuviințat această distincțiune binemeritată.

Șovinism scârboș. Sub titlul „Răs-

punsă către contele Csaky“, fôia kosuthistă „Ellenzek“ din Clușiu scrie: La ordinațiunea ministerială, care cultivă cuvântul german, a venit adă erăși un eclatant răspuns dintr'un oraș neaoș maghiar. Casina din Oze-gled a decis, ca în localitățile ei să fiă interzisă odată pentru tôteuna vorbirea germană și foi germane să nu mai aboneze. Las'că și până acum numai „Pester Lloyd“ îl avea, dăr acum l'a eschis și pe acesta din localitățile casinei. Și crede fôia ungurească, că acesta i servece casinei spre laudă?

Camera advocaților din Clușiu. Din raportul acestei camere vedem, că în lista ei au fost înscriși în anul trecut 87 advocați, dintre cari 48 cu locuința în Clușiu. Camera s'a plâns de mer-sul încet al lucrărilor la cele două judecătoria cercuale din Clușiu și de mi-serabila adăpostire a judecătorilor.

Licitarea unei biserici. Erariul financiar a pus la licitațiune biserica ungurească din Oituz pe ziua de 12 Fe-bruarie n. Mutându-se oficiul vamal din Oituz la Poiana-sărată, erariul a desființat postul de preot în Oituz și prin urmare nefiind preot e de pri-sos și biserica.

Coruri de plugari. În Jabar lângă Lugos corul plugarilor dă adă concert în folosul fondului său. Programa concertului e: Salutarea patriei, Hora dela Grivița, Creanga ruptă, Peneș Curcanul, S'o veți mamă, Susu opină, Prisonierul român, Junimea parisiană, Calcă Române. În Belinț corul plugarilor s'a produs cu succes înainte unui public numeros. Corul plugarilor din Sdióra, care la Crăciun a cântat în biserică tôte cântările litur-gice, își va înființa și o bibliotecă. Co-rul plugarilor din Cuveșdia, care e de curând înființat, face îmbucurătoare progrese.

Faptă jidovăscă. Rabinul din Bistrița nu i-a dat voiă lui Heinrich Hönig să se cunune, deoarece n'a putut arăta documentele necesare. Hönig cu tôte astea se cunună în ascuns după pre-scrierea rituală. Nici nu trec luna de miere și jidovul se cunună încă odată cu o altă fată din Oradea-mare. Aci actul cununiei se severă legal. Mi-șelia lui Hönig fu descoperită și la in-tervenirea Rabinului ortodox din Ora-dea-mare fu arestat. S'a pornit cer-cetare.

Focuri și bole. În luna Ianuarie n. au fost focuri în Marișel, Tușin și Șermaș din comitatul Cojocnei. În lo-calitatea din urmă i-a ars un econom, pe lângă tôte edificiile economice, și o bivoliță. În Bita din comit. Treiscaune au ars patru edificii. În Copoț, același comitat, s'a pus foc pentru a treia oră șurei casierului Albert Deak dela minele de cărbun și i-a ars cu tôte proviziunile. Se dăce că din răzbunare i-s'a pus foc, fiind-că a urcat prețul spiritului, a cărui vândare a arendat'o el. În Bociu, Stena, Bogacea și Mociu au scăzut în mod însemnat casurile de scarlatină, în Cozaplac, Stăna și Huedin au scăzut casurile de vrsat (bubată).

Vindecați de turbare. Consilierul magistratului din Baia, Ioh. Skultety, doi copii ai săi și o servitoare fuseseră mușcați de o pisică turbată. După un tratament de trei săptămâni la Pasteur în Paris, s'au întors vindecați.

Sinucideri. În Brețcu s'a împușcat croitorul Iosef György. Mai încercase el și mai înainte de două ori să se sinucidă, odată prin înecare în fântână, a doua oră prin spânzurare, dăr de amên-două orile a fost scăpat. A treia oră însă a isbutit ași curma vieța. În Clușiu s'a otrăvit Lina Fuchs, care a și murit.

Scarlatina în Sighișora. În timpul din urmă s'au ivit mai multe cazuri de scarlatină, între care două casuri de morte. Intre bolnavi sunt 5 elevi din classa I gimnasială, din care pricină classa s'a închis până la începerea se-mestrului alți doilea.

Regia tutunurilor. Direcțiunea re-giei monopolului tutunurilor (tăbacului) a făcut cunoscut camerei de comerț și industrii din Brașov, că are nevoie de următoarele materiale: pânză de călț, țesătură de sfôră, sfôră, așă neînălbite de cusut, bieri neînălbite de in, cuie pentru șinore, cuie de sirmă, cleiu de măsur, ulei de rapiță și scrobela. Cei cari voesc a i-le procura să și trimetă ofertele în scris la numita direcție până la 8 Februarie n.

O nuntă tragică. Sub acest titlu scrie „Galații“ din Galați: Duminecă, 15 curent, pe strada Bădălan Nr. 52 s'a întâmpat un fapt destul de tragic. Tinerul Ioan Voicu, după trei ani de logodnă cu fata Ioana Mateiu Moise, se căsătorie în contra voinței mumei

„Bun e Domnul!“ grăi aședat Marin și și îndreptă privirea în pământ.

Pe când stam astfel și vorbeam cu cărciumarul, aud în odaia de alături vorba mai apăsată a unuia dintre cei trei oșpeți, cari se întorceau cu căruțele lor, cu câte patru cai la rotă, dela schelă, unde făcuseră transporturi pentru boerul Cristache, pe a cărui moșă erau învoiți.

Marin voi să-mi mai spună ceva, dăr eu îi făci semn cu sprâncenele și cu degetul, ca adecă să tacă să mă lase să ascult.

Cărciumarul tăcu.

Din beciu, unde mă aflam, se făcea o despărțitură, care ducea de-a lungul odăilor și care avea o ferestruică ce da în odaia unde se aflau cei trei drumeți din Bărăgan.

Era nespălat giumul și nise pa-iangini își întinseseră pânzele lor, așa că nu puteam fi veduți.

Eu mă uitam în odaie și ascultam la vorbele țeranilor, ér Marin se uita la mine și nu și putea tălmăci pricina, care mă face să ascult.

În odaie erau cei trei țerani, cari își lăsasă caii și cărele în arșița sôre-

lui. Fiecare avea înainte sa câte-o țuică într'o sticlă cu gâtul strâmț și lung.

Unul din ei sta cu capul proptit într'o mână și învărtea sticlă pe masă. Alți doilea, care era mai bătrân, se scăr-pina în barba sa stufoasă, ér alți treilea om cu de 36 de ani, vorbea și și spunea necazurile sale, le spunea însă cu atâta foc, încât puteai vedé că este amărit de tot.

„Da ce?“ grăi unul din ei. „Până când se ne jumulescă boerul? Ce crede el, că noi suntem orbi? Uite și acum a pus pe dragomanul lui din Călărași să ne măsore țaliile, și când colo ce să veți? Pe fie-care ne-a scos cu două trei băniș lipsă. A trântit banișă, și a îndesat cu pumnii, numai și numai să ne scurteze din drept. Și-apoi la urmă, nu l'ar mai încăpea pământul, ne-a tras o înjurătură, ca și cum noi am fi deshămat și am fi pus cailor în trăișt. Alți dracului sêrbul de dragoman! Găsesce fel de fel de șiretlicuri. Nu-i vorbă, vor fi și omeni cari fac astfel de lucruri, dăr noi“, isprăvi el vorba și se uita la tovarșul său cel mai bătrân, ca și cum i-ar dăce să și dea părerea și el.

Acesta zmîbi. Chiar așa să fi făcut,

chiar să fi luat ceva din transport, să nu fiă două chile deplin, nu este nici un păcat, căci acestea sunt transporturi de învoielă, sunt clac pentru boer. Nu muncim noi cu vitele noastre? Nu încărcăm și descărcăm noi? — Ei și apoi decă dăm o mână-două de grâu la cai, sêrmanii, lasă că așa se și cuvine, că destul întind sêracii patru cinci ceasuri până la schelă.

„Atâta rău să-mi dea Dumnezeu, cât țin eu ca să fac transportul pe deplin. Grăul e alți boerului, lasă-l să-l mai netezim.“

„E boeresc și nu i păcat“, grăi cel care sta cu capul rezimat în palmă. „Cu boerul nostru nu mai este de învoielă. Ne-a jupuit, de am rămas uite așa, fluture“, dăse el apucându și cămașa și scuturându-o în tôte părțile.

„Aveți grele timpuri“, încep cel mai bătrân. „Invoiele ne sugrumă. Dijma din patru și câte de tôte. Aveam să dau tre pui boierului și mi i-a socotit în trei lei noi, fiindcă n'am avut de unde să-i dau pui. Asemenea cu er-băritu m'a părilit cum e mai alți dracului. Și-apoi să te ferescă Dumnezeu să și aducă vr'o vită la obor, său să nu ești la muncă când îți trimite pe logofetul său isprăvniceii după tine. Pe boerul

nu-l dore capul; lui i se pare că nouă ne face înlesniri mari. Cu tôte acestea, te face de-i cari clăile lui din câmp și pe tine până să te dijmuiescă te apucă erna“, vorbi fără să resufie bătrânul moșneag și da din cap.

„E păgân boerul Cristache, n'are suflet“, grăi țeranul cel ce și învărtea sticlă pe masă. Mai deunăzi mersese cu trăsura la câmp și a prins pe nise Prahoveni, ce veneau pentru papură de ogojină, i-a prins la capul moșiei în Crivăț, cu boii dejugați. Erau 6 inși și pe loc le-a luat pentru jugărit un pol întreg.

„Grele timpuri“ grăi bătrânul și se ridică dela masă.

Mi-a fost necaz că n'am luat sama la vorbele acestor omeni mai dinainte, căci aș fi aflat lucruri cari imi plăceau să le scu.

Mă întorsei în beciu lângă Marin, mă uitai la el mirându-mă de cele auzite, ér cărciumarul, serios de tot imi dăse: Nici prin gând nu-ți trece, câte au să sufere țerani la boerul Cristache*).

*) Invoiele agricole în județul Ialomița:

1. Dijma: o claiă din 4, 5, 6 seu 7 și 8. Dijma atâră de estinderea moșiei și dela numărul brațelor.

sale, care se împotrivi la acesta pentru motivul că nu vrea să rămână singură. Cu două ore înainte de săvârșirea cununiei, mama mirelei încetă din viață acasă la ea, fără ca mirele să știe despre acesta. Făcându-se hora tradițională, tânărul Andreiu Bălanu, trecându în dosul miresei, scoase un pistol turcesc pentru a-i da drumul; din întâmplare însă cocoșul se împedecă de busunar și pistolul luă foc. Mireasa fu lovită în spate și căzu îndată mortă. Mirele, care se afla alături, perdă auzul, ér Andreiu își perdă vederea. S'a început cercetare.

Casarmă nouă. In Chichinda-mare se va construi o casarmă de cavaleriă. Municipiul Torontalului a publicat tractate cu oferte. Suma de construcție e de 500,000 fl. Ofertele au a se adresa până la 15 Martie n. cu 5 procente vadiu, prin urmare cu 25,000 fl. la vicespanul Torontalului.

Nenorocire. „Voss. Ztg.“ aduce scirea, că lângă Lingen, în Frieslandă orientală, un învățător se duse cu 40 de școlari să patineze (să se dea pe gheață cu piciorandele) pe Ems. Gheața însă se rupse și se cufundă cu toții. Un singur copil a putut fi mântuit.

Demonstrația contra negru-galbenului.

Din Odenburg se scrie, că la 24 Ianuarie n. s'era studenții au demonstrat contra colorilor austriace negru-galben. La teatrul de acolo joca o trupă de actori unguri sub direcția lui Somogyi. In s'era amintit unui sublocotenent din regimentul de husari ce se află în garnisonă la Odenburg, anume contele Hunyady, trimise cântăreței Maria Honti un buchet cu panlice negru-galbene, ce i-se și dete acesteia din orchestră pe scena deschisă. Abia luă cântăreța buchetul, când o cetă de studenți începură a bate din picioare, a fluera, a face gălăgi și a striga „Abzug“, care nu'ncetară decât când actrița dete buchetul între culise. Ea mai primise un buchet cu asemenea panlice cu câteva zile mai înainte.

In sala de fumată a teatrului, cum se dice, studenții au fost trași la dare de semă de mai mulți oficeri de husari, dér nu s'au întâmplat escese. Se vorbesce, că oficerii voescu să cumpere întreg parterul și să interdică studenților intrarea în teatru. Corpul profesorală a decis în conferință d'a nu mai permite studenților vizitarea teatrului până la altă dispozițiune.

Vendărea de spirtoase cu mărunțușu.

In puterea unei ordinațiuni a ministrului unguresc de finanțe, în înțelegere cu cel de interne, cei car voescu să vendă spirtoase cu mărunțușu în locuri publice trebuie să ceră încuviințarea autorității financiare.

O astfel de încuviințare pot primi dela 1 Februarie n. toți aceia, cari ađ se ocupă cu vendărea de spirtoase scutită de taxele de regalii; apoi aceia cari în cursul anului 1889 deschid o astfel de întreprindere, în care după legile și ordinațiunile de până acum ar fi putut vinde spirtoase cu mărunțușu.

Cei dintău, decă voescu să mai urzeze întreprinderea de până acum, să ceră încuviințarea dela direcțiunea financiară din Sibiu cel mult până la 15 Februarie n. Totu așa și cei de-alt doilea să facă același lucru, dér vendărea de spirtoase le e ertată numai după primirea încuviințării. Aceia, cari primesc încuviințarea au să plătesc pentru spirtoasele vendute dare de cărciumărit, care dare pe temeiul noului articol de lege al regaliilor statului și în înțelesul ordinațiunei citate mai sus pentru anul 1889 privesce pe cei ađ îndreptățiți.

Arta de a avé o vieță plăcută.*)

I.
Ea e arta de a sci să câștigăm în vieță cele mai mari plăceri și prin aceste plăceri să ne îndulcim traulul vieții.

Pentru a trăi în fericire omul are trebuință de o bună porție de artă. Ca tôte artele din lume, ca și pictura și ca și poesia, arta de a trăi o primim dela natură, déră fiecine o pôte desvolta și cultiva în felul său.

Ea se pôte desvolta și cultiva de părinți, de crescători și învățători și fiecare pôte să contribuie din partea sa a-o aduce la cea mai înaltă desevirire.

Atăta însă e adevărat, că fără nici o inteligență, ea nu se pôte să existe.

Fericirea nu este ca un juvaer prețios și rar după care cineva să fiă silit să umble în deșert și tôte stăruințele spre a'l găsi să-i fiă zadarnice. Ea e, din contră, compusă din o mulțime de juvaere mici, cari, adunate și înșirate în bună regulă, formeză la un loc un întreg plăcut, desfătător.

*) După Smiles.

Fericirea se cuprinde în a sci cineva să guste micile bucurii, presărate în drumul vieții sale, cari bucurii, la părere neînsemnate, omenii în umbrele lor după o mare și ațităre plăcere, se obicnuescu a-le trece cu vederea, a nu-le băga în semă.

Arta de a sci să trăim fericiti ni-se înfățișeză în vieță în nenumărate exemple.

Să luăm d. e. doi omeni cu avere egală, unul se pricepe cum să trăiescă, éră celalalt, nu se pricepe de fel.

Unul are ochiul sufletului său deschis, el are un spirit inteligent, Natura pentru el e totdeuna nouă, plină de frumseți încântătoare. El pôte trăi în prezent, pôte trăi însă și în trecut revocându-și însemnate întâmplări din trecutul vieții sale și din vieța omenirei, și pôte să guste strălucirea vieții din viitor.

Pentru el vieța are o adencă însemnătate și-l face să-i fiă ușor a implini datorii, cari i împacă conștiința și cari tocmai pentru aceea sunt pentru el pline de bucurii. El se străduescu neîncetat să fiă tot mai bun, și prin puterea spiritului său influențeză asupra altora. El stă în ajutorul tuturor, cari au trebuință de sfaturile și povețele lui, și nicăir unde de cere munca lui, nu se retrage dela câte o faptă bună. Măna lui niciodată nu e obosită, spiritul său nic odată ostenit. El merge vesel prin vieță și ajută pe toți a se pute bucura și ei, împreună cu el, de vieța lor. Inteligența, ce i se măresce din zi în zi, îl face tot mai ager și a pute străbate în vieța omenilor, de a cântări prețul lor și al faptelor lor și ași câștiga pretutindeni experiențe, cari se le pôte folosi în felurite împrejurări. Éră venindu-i césul, el plecă din lume plin de onore și însoțit de binecuvântările tuturor, cari l'au cunoscut și monumentul cel mai mare al său sunt faptele bune, ce le-a săvârșit, și exemplul binefăcător, ce l'a dat concetățenilor săi.

Celalalt însă află puțină plăcere în vieță. Abia a ajuns în vârsta bărbăției și el a gustat paharul bucuriilor până în fund. Avend bani, el a trecut prin tôte, făcându-și tôte gusturile, ce

și-le zugrăvia fantasia sa înfierbentată.

Și cu tôte acestea vieța pentru el e lipsită de orice formă pentru el ea are un velt posomorit, care-l înfióră. De e acasă, pe el îl omóră uritul de e în grădină sau în o livadă frumoasă, sau în o dumbravă plăcută, el e trist, el e pe gânduri, pentru el totul are un aspect sinistru.

Călătoriile nu'i sunt de nici un folos, pentru că simțul inimei lui a rămas nedesvoltat. Pe el nu-l interesează nimic din vieța altor omeni. El nu prețuesce întru nimic produsele geniului omenesc, cari ar trebui să-i deștepte interesul a le vedé și a se pētrunde de frumseța și deplinătatea lor. Nu-l interesează nimic din caracterele omenilor, cu cari i se dă de multe ori ocaziune să vie în atingere. Simțul său e cu desevirire timpit.

De a avut și el vre-un simț, care însă-l făcea să-l prindă frigurile, asta a fost, când era să-l înșele vr'un birtășu său vr'un chelnru afurisit, sau când călătoria înghesuită într'o trăsura strimptă printre munți, printre țărani și printre oi și capre blăstimate de trândavul lui suflet. Și de a fost la o expoziți d. e. la Paris, el vespune, că a fost turmentat de multa înbulzélă, ce era pe strade, că în locanda cutare n'a putut mânca de mulțimea ospetilor, că scumpetea cea mare i-a golit punga; că era sätul până în gât de atâtea lucruri, câte le-au vedut și că în fiecă doria, să fi rămas acasă, blăstemand césul, în care plecase. El și-o spune verde, că galeriile de tablouri, că museele de naturale și de anticități îl făceau să casce neîncetat, că totu, ce a produs știința și arta omului pentru el e un moft; că vieța este o mascaradă și lumea întrégă o caricatură, în care el nu cunoste altfel de omeni decât mișei, ipocriti și lingușitori.

Deși el n'are nici o plăcere de vieță, îl înfióră totuși gândul, că trebuie să o părăsescă. În sfirșit cortina cade. Cu tótă averea sa, vieța pentru el a fost un chin, pentru că lui i-a

Mă odihnisem bine, luai încă o țuică și mă pregăteam să plec.

„Alexe“, strigai eu, „pune cai!“
Alexe sta de vorbă în odaia din stânga cu cărciumărița, și cum ađ glasul meu, pe loc a sărit și s'a dus la cabrioletă. Il vedeam că i-ar fi plăcut să mai rămână, și nic nu'i mirare, deorece vorbele dulci ale cărciumăriței și cretința ei strinsă pe corp te ademeneau, cu tôte acestea, ce puteam eu face, căci mai aveam vr'o două ceasuri până la sat.

Eșii afașa din beciu, eșii în pragul cărciumei și își întorse ochii la nisce

2. La 5, 6, 7 sau 8 pogone luate de țaran cu dijmă, are să facă arăndașului (boerului) un pogon cu tótă munca, adecă: arat, sămănat, grăpat cu grapă de fer și de mărăcin, prașilă, secerat, cules, adus la arman, și decăi porumb, băgat în porumbare sau leși.
3. Trebuie să facă 1, 2 sau 3 pogone negri adecă ogore.
4. Două, trei sau patru țile cu palmele.
5. O țilă sau două cu carul.
6. Patru până la 10 chile (1 chilă circa 8 Hl.) bucate transportă la schelă sau la gară. Într'un car cu 4 trăgători se pot duce două până în trei chile de bucate.
7. Trei până în patru găini. Dela stuf și fân, pe lângă dijmă, încă o găină de fiecare nume.
8. Dece — 20 de ouă.

muncitori, cari stau sub străină de vorbă. Erau cu pipele în gură și cum mă vedură, toți scoseră pipele și își luară pălăriile. Indată am băgat de semă, că nu'stă Ialomițeni. M'am uitat mai deapropo la ei și cum am vedut obielele lor roșii, lungi până peste glesne și opincile lor cu curele late am dat cu socoteala, că trebuie să fie dintr'altă parte.

De-o camdată n'am ășit nimic.

Unul din ei, băga mâna în desag, scose o sticlă de cerneală, un condei și hărti și încep să scrie. Toți erau ațintiți cu ochii la scrisore și nic unul nu se mai

9. O oca — la două de unt.
  10. La Crăciun muschialeții și limba porcului.
  11. Decă moșia are baltă dijmă de stuf.
  12. Decă prin ploie sau zăpezi se formeză lacuri neprevădate în invoieală, să ia o taxă deosebită.
  13. Erbăritul: a) Cinc—20 lei noi erbărit pentru vita mare [se dă un pogon de vita mare]. b) Un leu—doi de oiă [se dă un pogon pentru 7—10 oi] c) Un leu—doi de porc.
- Erbăritul de regulă se ia în 1 Septembrie, până n'apucă țărani să-vendă produsele. Pentru întârzieri se adaugă interese.
- Am să observ, că cu deosebire arăndașii neromâni fac așa invoiești grele, Români din contră au invoiești mai ușore.

uita la mine. Într'aceea se ađ un tropot de copite și din partea despre Albești veneau vr'o patru călărași călări, cu albele lor cămăși și cu șepoile lor mitule, și treceau p'aci incolo pe drumul Călărașilor, unde erau orându-iți cu schimbul.

Tropotul cailor atrase luarea aminte a muncitorilor și toți își îndreptară ochii spre drumul Călărașilor.

„Sdraveni feciori“, grăi unul dintre ei.

„Bune cătane“, ășe al doilea și se uita cu dor la bășii călări, cari mergeau la slujba lor.

„Da de unde sunteți?“ îi întrebai eu atunci.

„Noi ni'stă din Bănat, domnule!“ grăi unul dintre ei și toți rămaseră uitându-se la mine.

„Bun bășii călărașii ăștia“, adăugai eu și mi îndreptai privirea pe drumul cel mare încătrău se vedea un nor de praf.

„Și noi am fost cătane“, ășe unul din muncitori, „noi încă scim ce-i porunca împărătescă, și unde-i vedem, ne cresce inima, domnule! Mai ales când

*] In Bănat se dice: eu mi'stă, tu esci, el este, noi ni'stă, voi vi'stă, ei i'stă.

vedem pe grănițerii cu opinci, căci și noi suntem grănițerii“, adause muncitorul și înăbuși un oftăt în peptul său.

„Eu am fost și în Crivoscia când cu bătaia; eram la regimentul 43 la Aleman și când ne-a dat la toți opinci, să fi vedut Domnule, cum ne urcam pe stâncile Crivoștiei, de puteai crede că suntem nisce năluci. E bună opinca căci când o legi după cum e legea ei, unde pui piciorul așa se lipesce, de veđi că pământul e alt țeu.“

Astfel grăi unul dintre muncitori și era parcă înflăcărat de aducerile lui aminte.

Mi-a plăcut de bășii; am ășit indată lui Marin să le dea o oca de vin, și după ce m'am uitat puțin la ei și la cosele lor ce stau proptite de prispă, mă urcai în cabrioletă și pornii.

Muncitorii mă salutară și-mi ășeră: „Dumneșu să-ți deo bine“, ér eu le făcui semn cu mâna.

Eram departe și când mi-am întors capul, vedeam pe bieții omeni, cum își scriau „cartea“ lor acasă la neveste.

I. C. Panțu.

rămasă necunoscută arta de a sci să trăească, arta fără de care omul nu poate avea nici o bucurie de viață.

Nu averea este, care dă vieții farmecul plăcut, ci aceea, că putem cugeta la ceva, că putem simți plăcere pentru ceva, că avem un gust dezvoltat la ceva, cu un cuvânt că suntem oameni culti în adevăr.

Înainte de toate avem trebuință de nise ochi luminați, pământuri și de o inimă simțitoare. De le avem pe acestea, starea noastră, cât de modestă, poate fi binecuvântată.

Munca și osteneala se pot uni cu cugetările cele mai înalte și cu gustul cel mai curat.

În chipul acesta poziția unui om cu puțină avere poate fi înălțată și nobilitată.

Montaigne observă cu dreptul, că înțelepciunea morală poate avea loc totuși atât de bine în viața oamenilor cu mai puțină avere, ca și în saloanele cele mai strălucite ale bogăților.

Chiar și în privința unei vieți tignite materiale bunul gust îl face pe om să fie bun econom și să chivernisească averea, ce o are, și să și mărească și înmulțească plăcerile și bucuriile sale.

Abia am pus piciorul pe pragul casei unui prieten, și îndată ochiul nostru simțitor vede decă în casa lui sunt întocmite toate cu gust. Într'însa adie un spirit plăcut, un simț de curățenie, de ordine. În casa lui sunt toate întocmite, toate așezate bine. Și toate acestea ne dispun bine, ne fac veseli, deși adeseori nici nu ne putem da socotela, cum și de ce? Atâta numai, că totuși ce vedem, ne face plăcere și bucurie. La ferestra vedem nise revăre cu flori, colorate un tablou semnificativ, acareturile din casă strălucind de curățenie, toate bine așezate, toate bine și cu gust întocmite, astfel că ne simțim bine în casa lui, că ne place în casa lui, că suntem veseli, bine dispuși.

Masa lui nu e încărcată, e modestă, și totuși atât de simplă e și lista bucatelor, cari se aduc pe masă. Dără ele sunt mâncări sănătoase și se servesc cu gust. Toate tacămurile strălucesc de curate ce sunt, toate sunt și aici așezate și întocmite cu gust, apa străluce în carafele și paharele curate, astfel că nu ne poftim mâncării mai bune și băutura mai plăcută, decum o aflăm în casa și la masa prietenului X.

Întemplantarea ne aduce și în casa prietenului Y. Odăile lui gem de mulțimea acareturilor scumpe de totfelul, dără toate sunt așezate fără nici un gust fără nici o ordine. Luxul e mare, cu toate acestea însă nu ne aflăm așa bine ca la celalalt prieten. Atmosfera întregă ne displace și ne indisplace. Cărți pălării, batiste și ciorapi sunt aruncați în toate părțile, fără nici o rânduială. Două sau trei scaune sunt pline de stofe, care le-a cumpărat domnișora din prăvălia cutare. Odăile sunt în disordine. Mulți bani s'au cheltuit pentru întocmirea elegantă a odăilor, dără înzadar. Lipsesc gustul. Căci domna casei n'a învățat arta vieții, cum s'ar fi cădat, ea n'o pricepe de fel.

Și decă am cerceta bine, am afla același contrast în viața oamenilor sârmani. Sârta lor se îndulcesc prin bunul lor

gust. După curățenia din curtea lor, după geamurile curate ale ferestrelor casei lor, după aerul curat, ce transpiră din odăile lor, după copilașii lor bine îngrijiți, cu fețe vesele, și după deșteptăciunea și cuminița lor, după toate acestea judecând, ne vine să dăcem, că în căsiorele cutare locuiesc, nise oameni cu minte naturală practică, cu un bun simț, cu un bun gust, cari, ori-cât de săraci, se pricep foarte bine să și creeze o existență bună, fericită se pricep să și înmulțească micile bucurii ale vieții lor.

Cât de tare însă se deosebesc de căsiorele oamenilor acestora locuințele ticăloase ale atâtor familii, în cari adie un aer infect în care petrec nise copii sdrențoși cu fața smolită și la cari la totuși pasul se vedu urmele unei extreme săracii, deși stăpânii casei sunt poate cu mai bună dare de mână decă vecinul lor.

Ei bine, cum se întâmplă, că dintre doi bărbați, cari sunt în aceleași condițiuni de viață, unul este vesel ca o ciocărlie, totdeauna bine dispus, totdeauna bine și cu gust îmbrăcat, fără însă să fiă luxos, totdeauna cu câți-va bani în pungă, așa că el pe lângă cele multe cheltuieli pentru întreținerea casei sale, pe lângă felurite cheltuieli pentru plăcerea sa și a familiei sale, mai cercetează și câte o serată musicală, câte o piesă teatrală, etc. etc. Își mai poate cumpăra din când în când și câte o carte folositoare, mai poate să și citească un jurnal politic sau literar pentru familia sa, mai poate împina și unele contribuțiuni ca membru la câte o societate literară, ș. a. ș. a., — pe când celalalt în egale împrejurări materiale e necurmatu rău dispus, trist și posomorât, ca un bursuc, parcă totuși ninge și plouă; ne năcetat să vaiera și ne năcetat cărtesce, rare-ori se uita odată ia și el parte la câte o petrecere cu alți oameni, cu alte familii; balurile sau concertele i sunt cunoscute numai după nume, de jurnale, reuniuni și societăți nu vră se știe nimic, e mai totdeauna cu un exterior, care-l face puțin sau deloc simpatic, e uricios, misantrop, trăește dintr'o și în alta încărcat de necăsur și supărări, mahnit și trudit, el nu cetesce nimic, el nu cugetă, el nu face nici un lucru de domne ajută, dără numai că mănâncă, bea și dorme, — cum se întâmplă dăci, că între acești doi oameni este o deosebire atât de înfricoșată?

Se întâmplă astfel, că unul are minte deșteptă, practică, că se pricepe a și face viața veselă și fericită, se pricepe a se face pe sine și pe alții fericiți, pe timp ce celalalt nu pricepe nimic din toate acestea.

În casa unuia domnesce iubirea și respectul reciproc, bunul tact, buna îngrijire și buna înțelegere, activitatea, economia și ordinea înțeleptă, cu un cuvânt împlinirea datoriei de părinți adevărați, de tată și mamă adevărați, de bărbat și soție adevărați, de econom și econom adevărați.

În casa celuilalt numai o necăsură vreașă și certă, o disordine uimitoare, nici o grijă, nici o chivernisire; la împlinirea datoriei nu se gândesc nimeni din casă, nici un plan, nici o premeditare, nici o întocmire în-

leptă, nici o gândire la viitorul familiei.

Și cari sunt urmările? Pe cel dintău îl vedem respectat de toți, câți îl cunosc, iubit de familia sa, de soția și copiii săi, el e un exemplu de dispoziția bună, exemplu de activitatea sa, de munca sa, exemplu de economie, model de facere de bine, unde poate, unde i permite puterile sale, unde se întinde influența sa, — în timp ce celalalt este desprețuit, urit și urgisit de toți; oamenii cei buni îl ocolesc, se feresc de el, soția și copiii săi nu se află bine, când eel de față, tremură când îi aud pașii. El suferă, el mără, fără a fi cineva, care să plângă în urma lui, excepțiune făcându-l familia sa, care acum se vede avisată la mila și îndurarea străinilor.

Din aceste temeuri e bine pentru ori-cine să studieze arta cum să trăiească fericit.

Ceva despre Jidovi.

În multe călătorii ce le-am făcut în lungul și latul scumpului Ardeal, mă întâlnii cu multe feluri de oameni, voi să dăci cu oameni de deosebite limbi legi, moravuri și stări, căci Ardealul nostru este o țară poliglotă (cu mai multe limbi), în care însă România sunt cei mai mulți, după aceea Ungurii, Sasi, Jidovii, Țigani, Armenii, și alte neamuri.

Cunoscută fiindu dăci, că nu este om, dela care să nu poți învăța ceva bun, întâlnindu-l la totuși pasul multe soiuri de Jidovi m'am propus a privi mai de aproape cum trăiesc ei între ei, ce fac și cum lucrează.

Noi p'aci venim în atingere cu trei soiuri de Jidovi: cu Jidovi polecesci, cu Jidovi nemțesci și cu Jidovi unguresci. Jidovii polecesci se cunosc de departe prin hainele lor cele lungi orientale, turbanele cele blănite pe margini, cu pantofi tăiați și ciorapi albi în și de Sămbătă și prin necurățenia ce-i caracterizează. Jidavii nemțesci și unguresci sunt mai almintrelea la exterior, ei se pōrtă îmbrăcați europenesce cu haine mai puțin lungi ca jidavii polecesci, dără totuși nici ei nu și taiă periciumii de totuși, îi lasă baremi o leacă la ureche, pe când ai celor polecesci sunt atât de lungi, cât pot crește.

Dără Jidovii sunt totuși Jidovi, fiă ei leșeci, fiă nemțesci ori unguresci. Fie care dintre Jidovi este fălos de originea și religia sa! Apoi și rar este poporul, care se și pōtă da de urmele străvechi ale descendenței lui, ca Jidavii! Unicul dintre popoarele vechi, care și are istoria scrisă, e poporul jidovesce.

Spiritul de speculațiune se ivi la Evrei încă ca păstori nomazi pe lângă Iordan. Dealmintrelea toate popoarele arabice și semitice sunt talentate, er în socotire prea măestre. Fenicienii, cei mai de aproape consăngeni și frați ai Jidovilor, cari și sunt numărați de aceștia la Evrei, au purtat foarte de timpuriu negoțării însemnate, ba unii îi cred de cei mai cutezători neguțatori și speculanți ai vechimei.

Lesne e de priceput, că ori care popor din lume, care rămâne deodată fără pământ propriu și e aruncat cu forța din patria sa, trebuie să întreprindă ceva, și vedem numai că de sine se dedică întreprinderilor comerciale și speculative. Ori și ce espatriat, unde ajunge, află pământul, agrul, posesiunea cea mai principală în mâinile altora și cu greu se poate face stăpân pe el. Dreptu aceea începe a duce un traiu care-l pune adesea pe gânduri, îi scote per albi când se vede lipsit atât de drepturi, cât și de pământ.

Dără fiecare om să luptă pentru existență, și în această luptă pentru traiu e destul de dibaciu spre a și bate ca-

pult cum și pe ce cale și-ar pute asigura existența proprie, fiă chiar prin nimicirea vecinului. Astfel și Jidavii, fără drepturi, fără posesiuni stabile, s'au văduț siliți a se deprinde c'un ram de muncă cu ajutorul căruia deocamdată numai să nu piară, cultivară dără comerțul, se făcără speculanți. Cu specula puseră mâna pe bani, er cu ajutorul banilor stōrseră drepturi și posesiuni dela popore. Eată dec cum ei se făcără ceea ce sunt, domni banului și dec cu mare influență pe acestu pământ, etă cum ei, la începutu urgișii, desprețuiți și prigoniți din toate părțile, au ajuns încet cu încet a avea cuvânt în cele mai multe afaceri de interes ale statelor, căci banii, banii, și er banii i-au ridicat acolo unde sunt adă!

Apoi să mai scim un lucru. Decă altu popor, — fiă chiar și Ungurii nostri, etă cari ca și Jidavii se cred de un soi mai presus ca alți oameni — s'ar risipi de odată printre poporele lumii, nu sciu dăci ce s'ar alege din acelu popor, cu greu cred că și-ar mai păstra naționalitatea și legea, mai curându s'ar amalgama cu poporele printre cari s'ar risipi. Nu așa fi însă cu Jidavii, ei la împăscirea lor printre alte popore, dispunându de o frumoasă și bogată literatură religioasă — care la ei e și națională totodată — și dispunându și de tradițiuni de pe timpulu etății lor de aur, er literatura și tradițiunile transplantându-se din generațiune în generațiune, prin aceea rămaseră compacti în spirit, uniți în idei, un corp solid, deși cu membrele despărțite printre toate poporele de pe fața pământului și deși își pierdură chiar și limba lor maternă în vorbire, folosindu-se pentru trebuințele dăncice de limbile poporelor între cari-i arunca sōrtea. Pretutindenea ei se mișcă într'o formă, ca la comandă, încâtu omului îi vine a presupune, că sunt purtați de geniul rasei lor în toate afacerile și mișcările lor sociale, întocmai ca o mașină.

Pretutindenea — dăci I. Kohl în „Völker Europa's — îi vedem în următorul mod:

a) de micuț rîvindu după bani, visându cu idea de a deveni milionari.

b) Prea supuși slugarnici, cumpătați din fire până ajung la bani, după aceea cutezători în specule, încâtu ori îndoesc și îndăcesc capitalele, în câte o afacere, ori pierd totul și încep er eela începutu.

c) Ajunși bogăți — cămătar și galanți totodată, iau camete grōse dela cei săraci, dără fac dăruri prețioase oamenilor cu influență.

d) Punctuoși în plățile de sume mici și destul de dibaci de a nu plăti sumele mari.

e) Speculanți în sensul strict al cuvântului.

La acestea calități, recunoscute de I. Kohl, mai putem adăuga:

Unirea dintre ei cea vrednică de urmat. Ținut tare unul cu altul și la bine și la rău, nu se strică unul pe altul, ei toți s'ajută contra nejidovilor; pentru servicii la cari pot folosi un jidan, nu și-ar lua un nejidav și decă s'ar imbia cu jumătate prețului.

Ascultă de căpeteniile lor jidovesce. Certele și neînțelegerile dintre ei prea rar le aplanază judecătorile nemurilor printre cari trăesc, în cele mai multe casuri le împăciuesc Rabinii lor.

După ce am văduț toate aceste însușiri la Jidavii pe prin țara noastră, m'am gândit, că ore n'am pute noi învăța ceva și dela Jidovi, și a trebuit să mă dăci, că dăci am pute să învățăm dela ei a ține tare unii cu alții și a ajuta unii pe alții față cu străinii.

HIGIENA.

Ingrigirea de sănătatea copiilor.

Omul a ajuns la o mare dibăcie în arta de a crește animalele de casă; el poate să producă totuși atât de numeroase, cât și de felurite animale, și se pretinză a-i face acestea nise servicii ce ele n'ar fi în stare să le facă, decât n'ar fi fost anume pregătite pentru așa ceva.

Este d'ér cu puțință, ca omul să fie atât de puțin îngrijat de conservarea sa, încât să nu folosescă pentru sine mijloace, cum întrebuințază pentru conservarea și îmbunătățirea rasei animale?

La noi, mai cu seamă, îngrijirea de sănătatea copiilor este aproape necunoscută, deși medicii d'înlăc pot fi consultați de tinerele mume asupra modului de a îngriji de sănătatea noilor născuți.

Crescerea trupescă a copiilor este deci de lipsă a fi studiată. Trebuie să scim a face, ca copilul să ajungă om tare și sănătos, robust și viguros, să scim îndrepta constituția sa, decât, din întâmplare, densa este defectuoasă (necitovă) din nascere. Trebuie să observăm cu strictețe legile igienice, a căror cunoștință este cu atât mai de folos, cu cât avem trebuință d'a combate greșelile îmbetrânte asupra creșterii copiilor.

Medicina copiilor se rașimă totuși pe igienă; și vindecarea lor se face mult mai repede când li-se dau mai puține medicamente, se n'țelege însă că până ce n'au ajuns copii încă în trista stare d'a nu le mai pută ajuta fără medicamente. Altfel fără ajutorul medicului nu putem face nimic. E de ajuns adesea d'a regula traiul copiilor pentru a face să dispară ore-cari suferințe periculoase. Astfel s'a dovedit, că regulându-se în modu potrivit orele când copii trebuie să sugă, s'a făcutu a înceta vărsările, diarea (urdinarea) verde, care adese-ori e pricinuită de prea multa nutrire. Asemenea, numai din pricina unui prostu trai și neregulat plămâni unor copii devin tuberculoși (ofticoși, bôla uscată), séu că ôsele li-se înmoe producându rachitismul (d. e. picioare strâmbe). Multe împregiurări, ca cele de mai sus, lucrăz pentru produ-

cere a altor bôle, cum scrofulul (d. e. la gât) bube care totu spargu și nu se mai vindecă de locu ori forte cu anevoiă), clorosa (paliditatea, adecă când din lipsa de sânge ori din sărăcia de sânge omul e totu galbejit la față) etc.

Cunoștința preceptelor relative la igiena copiilor sunt neapăratu de lipsă și multu folositoare familielor, decât ținu să aibă copii sănătoși și sdraveni, și sănătoși și sdraveni să fiă câtu voru trăi.

Influența tăbacului și cafelei.

Cu tôte că unu scriitoru din țiuva de ađi afirmă, că în țiuva de astăđi unu omu care nu fumăz este o escepțiune, totuși s'a dovedit, că între cei mai cu minte scriitoru francesi o mare parte nu a fumat de locu.

Este constatatu, că fumatul este o ocupațiune de prisos, costisitoare și nesănătoșă, și ca nefumatoru se aduce de esemplu bătrânul Chevreuil care a ajunsu etatea de 102 ani și e sănătoșu încă. În scurtu tăbacul și cafea (fără lapte) se potu numera ca otrăvuri, care însă numai atunci nu potu face mare rău, decât se folosescu cu cumpătare. Balzac însă de siguru și-a scurtat viața prin cafea, fiindu că bea d'înlăc 6 până la 8 cești. Elu însuși a fostu convinsu despre acesta, căci înainte de a muri duse unu prietinu: „Moru din cauza celoru trei-deci de mii de cești de cafea, ce le-am bėutu.”

Din traista cu minciunile.

S'a ruptu spovada pe mine.

Ci-că unu Țiganu auđise nu sciu dela cine, că pe la sėrbătorile cele mari ômenii se duc la popa să se spovedescă. Ce-i trăsnesce prin capu cioroiului, hai să se ducă și elu, să vadă ce bazaconiă e spovada ceea.

Cum duse, așa și făcu

Trecendū din întâmplare tocmai pe dinaintea unei biserici, elu intră în lăuntru și dăndu cu ochii de popa, îi duse să-i facă o spovadă, d'ér astfel, încatu să-i ajungă, până când își va lua noroc bunu dela această lume.

„Ei lasă, cioroiule”, grăi în sine părintele, care în țiuva aceea era necăjitu lucru mare, nu sciu din ce pricină, „că țu-o da eu ție o spovadă, de n'o vei uita așa de lesne!”

Și unde nu mi-ți începă sfinția sa să-lu măsore pe bietul Țiganu c'unu bețigașu așa ca pe mână, de-ți era mai mare mila de d'ensul.

„Aoleo, Sfinția ta, da ce-i asta?” întrebă cioroiul, vedendū că nu-i glumă.

„Rabdă, Țigane, și tacu din gură”, răspuse hoțul de popă, „că numai astfelu țu-se voru erta păcatele!” Și jap! jap! de gândeai, că sfinția sa are de trimesu la móră și bate vre unu sacu cu ștulei de cucuruz.

„Aoleo, părințele, da lasă-te la pãrdalnicu, că dór va fi destul cu atâta!”

„Ba nu, Țigane, mai rabdă unu picu, că altfelu n'o s'ă-ți deschidă Sfântul Petru porțile raiului!”

Și așa ilu otigi mai departe pe bietul Țiganu, până când rupse b'etulu pe elu.

„Noa, Țigane, acum te poți duce, că te-am curățitu de păcate!”

Când se esă bietul Haraminū din biserica, etă că la ușa din afară se întelnesce cu nise babe, care veneau și ele să se spovedescă.

„De giaba veniți”, le duse elu, „că nu mai e nici o spovadă. Și-a ruptu popa totă pe mine!”

1889		1890	
Dile septem.		Dile septem.	
Dum.	22 S. Apost. Timoteiu	3 Blasiu	7.16.4.44
Luni	23 S. Muc. Clement	4 Veronica	7.15.4.45
Marti	24 Cuv. Xenia	5 Agata	7.14.4.46
Miercuri	25. + P. Grigore taol.	6 Dorotea	7.12.4.48
Joi	26 Cuv. Xenofont	7 Romnald	7.11.4.49
Vineri	27 + P. Ioan gură de aur	8 Ioan ml.	7. 9.4.51
Sămb.	28. C. Patr. Eftem Sirul	9 Apolonia	7. 8.4.52

Tergurile din Ardeal și Ungaria proprie.
 Dela 22—31 Ianuarie inclusiv.
 22 Ghirișu, Gherghio-Ditrău, Nocrichiu, Preșmeru, Ghilău, Catona, Șintereag. In 23: Papolța, (Zam). In 24: Armeni, Nadeșul săs., Gherla. In 25: Măgheruș, (Carei, Nagy-Károly). In 28: Chesvenies, Ida-mare, Goroslul mare. In 29: Coloș-Cojocna, (Lugoș). In 30: Covasna, Sas-Banița. In 31: (Biserica albă, Germanu.)

Tergul de rimători din Steinbruch. La 29 ert n. starea rimătorilor a fostu de 107 451 capete, la 30 crt. au intrat 826 capete și au eșit 1908, rămăndu la 21 Ianuarie unu număr de 106.371 capete. — Se notăz: marfă ungrăscă veche, grea dela 50 până la 51 cr. — marfă ungrăscă tineră grea dela 51 1/2 cr. până la 52 1/2 cr., de mijlocu dela 50 1/2 cr. până la 51 1/2 cr. — ușoră dela 49 1/2 cr. până la 50 1/2 cr. — marfă țărăncă grea dela 49 1/2 până la 51 cr. — de mijlocu dela 48 până la 49 cr. — ușoră dela 47 cr. până la 48 cr. — Marfă de România, de Bákony grea dela 51 1/2 cr. până la 52 cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito d'eo țeposă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. Marfă sėrbescă grea dela 48—49 cr. transito mijlociă grea dela 46—47 cr. transito ușoră dela 46—47 cr. — Porci îngrășați de unu anu dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4%.

Cursul pieței Brașov
 din 31 Ianuarie st. n. 1889.

Bancnote romănesci	Cump.	9.25	Vend.	9.27
Argintu romănescu	-	9.15	-	9.20
Napoleon-d'ori	-	9.55	-	9.57
Lire turcesci	-	10.80	-	10.88
Imperiali	-	9.80	-	9.88
Galbeni	-	5.60	-	5.69
Scris. fonc. „Albina” 6%	-	101.—	-	—
„5%	-	98.—	-	98.50
Ruble rusesci	-	127.—	-	128.—
Discontul	-	6 1/2—8% pe anu.	-	-

Cursul la bursa de Viena
 din 1 Februarie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	100.00
Renta de hărtia 5%	-	93.25
Imprumutul căilor ferate ungare	-	145.20
Losuri din 1860	-	—
Acțiunile băncii austro-ungare	-	889.—
Acțiunile băncii de credit ungar.	-	309.75
Acțiunile băncii de credit austr.	-	309.60
Galbeni împărătesci	-	5.67
Napoleon-d'ori	-	9.56
Mărel 100 imp. germane	-	59.22 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	-	120.85

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cătră onorabili cetitori!

„Gazeta Transilvaniei” intră în anulul alu 52-lea alu existenței sale. Nenumăratele doveđi de simpatia și de încredere ce le-a primitu acestu organu de publicitate din partea Romănilor de pretutindeni cu ocaziunea aniversării a cincidecea a existenței sale sunt cea mai viuă și mai puternică mărturie pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatu pe încrederea publicului romănu și condusu de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta cauză a românismului, organulu nostru n'a pregetat de a aduce, mai alesu în cei de cece ani din urmă, însemnate jertfe pentru a coresponde totu mai multu cerințelor timpului și trebuințelor cetitorilor săi.

Astfelu dela 1 Ianuarie 1881 „Gazeta Transilvaniei” a începutu să apară de trei ori pe săptămână totu cu prețulu de până atunci, și dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care d'i, érašu cu același prețu, căci cei 2 fl. adăugați acoperu numai cheltuielile înmulțite cu portulu postal.

De atunci încôce amu făcutu totu ce ne-a statu în puțință spre a aduce îmbunătățiri atât în redactarea d'iarului câtu și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopu amu isbutit ca d'iarulu să-și aibă tipografia proprie.

Nu-i vorba, multe se ceru astăđi dela unu d'iaru, mai alesu când elu este chiămatu a servi cauzei unui popor atât de multu prigonit de sôrte. Prin urmare nu putemu d'ice că amu ajunsu la capetulu îmbunătățirilor.

Din contră, astăđi când, ca niciodată până acuma, pozițiunea d'iaristiceii noastre s'a agravat; când atâtea lovituri sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnări la închisore și amende în bani o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tôte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recăștigarea drepturilor poporului romănu: se cere dela noi să ne încordăm puterile cu îndoită energiă și să continuăm lupta cu curagiu neînfrântu, introducendū noue reforme, pentru ca „Gazeta Transilvaniei” nu numai să corespondă mai multu chiămării sale, ci să se facă cu puțință ca principiile salutare naționale ce le propagă să potă pătrunde până și în coliba țeranului.

Conduși de aceste vederi, voimū să facemū și cu începerea anului viitoru mai multe esențiale ameliorări în d'iarulu nostru.

Pe lângă programulu, ce l'amū observatū până ađi la redactarea foii, suntemū deciși a cultiva mai multu și unele terene, cărora până acuma potu nu le-amū pututū da atențiunea cuvenită.

Spre scopulu acesta amū avutū fericirea a concentra împrejurulu nostru unu număr însemnatu de bărbați cu cunoștințe speciale, cari voru colabora regulatū la foia noastră, așa ca materialulu ce-lu va conține să fiă câtu mai variatū, instructivū și acomodatū trebuințelor poporului, nu numai pe tărémulu politicu, literarū și socialū, ci ținendū deopotrivă sēmă și de interesele sale din punctu de vedere alu economiei, educațiunei și igieniei, alu afacerilor sale cu autoritățile cu cari vine mai desu în atingere și alu trebilor sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unu d'iaru cotidianu nu este în stare a pătrunde în tôte păturile sociale — parte mare din cauza prețului lui — și astfelu șciind că să sēmte trebuința de a i se face cu puțință ori și cărui Romănu, care scie ceti, ca să fiă informatu despre interesele și trebuințele lui, ne-amū decisu ca dela anulul nou 1889 înainte să mărimū în modu destulu de însemnatu prin adausuri numerele noastre cu data de Duminecă și să le întocmimū și să le redactămū astfelu, ca să intereseze pe ori și ce cetitoru și să se potă abona și separatū.

Deschidemū d'ér abonamentu la „Gazeta Transilvaniei”, care deși mai bogatū în materialu, va costa ca și până acuma 12 fl. v. a. pe anu și în deosebi pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregu d'iarulu, deschidemū abonamentu separatū la numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei”, cari voru costa pe anu numai 2 fl. v. a.

Rugămū pe abonații noștri de până acuma, ca să stăruiască pe câtu le va sta în puțință în cerculu domniilor lor pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei” precum și pentru răspândirea în poporū a numerelor cu data de Duminecă, ce se potă abona și separatū.

Redacțiunea.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Mästerchen des Stoffes, von dem man kaufen will und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide fräufelt sofort zusammen, verläßt bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe.—Verfälschte Seide (die leicht pfecht wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schneefäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht fräufelt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Das Seidenfabrik-Depôt von G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.), Zürich, versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei ins Haus.

FARMACIA
I. PSERHOFER
VIENA, Singerstrasse Nr. 15 186,12-12
la „Goldenen Reichsapfel“.

Pilule pentru curățirea sângelui, mai înainte numite „*Pilule universale*“ merită cu totu dreptul numirea din urmă, de ore-ce în faptă nu există aproape nici o boală, la care nu ar fi probată în mii de casuri efectul lor miraculos. În casurile cele mai cerbice, la cari multe alte medicamente s'au întrebuintat înzadar, s'a dobândit cu aceste pilule de nenumărate ori și după un scurt timp deplină însănătoșare. **1 cutiorie cu 15 pilule 21 cr., 1 sulă cu 6 cutiorie 1 fl. 5 cr.,** la trimeri nefracate cu rambursă 1 fl. 10 cr. Trimitându-se prețul înainte costă cu espedarea francată 1 sulă cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. — Mai puțin de un sul nu se poate trimite.

Numai acele pilule sunt de considerat ca veritabile, a căror instrucțiune este prevăgută cu subscrierea I. PSERHOFER și cari pe capaculă fă-cărei cutiorie poartă totă aceeași subscriere cu litere roșii.

Au încursu o multime de scrisori, prin cari consumătorii acestor pilule mulțamesc pentru redobândirea sănătății lor după cele mai diferite și grele bôle. Ori-cine a făcutu odată încercare, recomandă acestu medicamentu mai departe.

Reproducem aci numai câteva dintre multele scrisori de mulțamită.

Schierbach, 17 Februarie 1888.
Onor. Domnule! Respectuos subsemnatul vă rog a mai trimite din nou patru suluri din *Pilulele D-v.* în adeveră forte folositoare și escelentă purificătoare de sânge. Cu înaltă stimă.
I. G. Neureiter, medic.

Hwasche lângă Flödnig, 12 Sept. 1887.
Onor D-le! D-șeu a voită ca să 'mi între în mână *Pilulele D-v.*, și Vê descriu acuma succelul dobândit: În patul de lănciă (chendeliă) mă răcimă astelă, încât nu mai putem lucra, și aș fi de sigur deja môtă, dacă nu m-ș-ar fi scăpat pilulele d-vostre admirabile. D-șeu să Vê binecuvinteze de mii de ori pentru acesta. Am încrederea, că *Pilulele D-v* mă vor însănătoșă de tot, astfel precum ele au folosit și altora
Theresia Knifc.

Wiener-Neustadt, 9 Decembrie 1887.
Onor. Domnule! Vê exprimă cea mai călduroasă mulțamire în numele mătușei mele, care a suferit cinci ani de catarh chronic la stomac. Vieța îi era un chin și se credea deja prăpădită. Prin întemplare a primită o cutiorie cu escelentele *Pilule ale D-v.*, puri atore de sânge, și după întrebuintarea lor mai îndelungată s'a însănătoșat.
Cu înaltă stimă
Josefa Weinzetti.

Mitterinsdorf, lângă Kirchdorf, Austria de sus, 10 Ianuarie 1886.
Onor. Domnule! Binevoiti a'mi trimite cu poșta un sul cu *Pilulele D-tale* escelentă purificătoare de sânge. Trebu să Vê exprimă cea mai îndepină recunoștință în privința valoarei acestor pilule, și le voi recomanda cu căldură tuturor suferinților, unde mi se va da ocaziune. Ve împuternicez, ca despre acesta a mea mulțamită să dispuneți după plac în publicu.
Cu înaltă stimă
Theresia Kastner.

Götschdorf, lângă Kohlbach, Silesia-Austr. 8 Octomvrie 1886.
Onor. Domnule! Vê rog amicală a'mi trimite un sul cu 6 cutiorie *Pilule universale* purificătoare de sânge. Numai minunatoru *Pilulele ale D-v.* am să mulțamesc, că am scăpat de o suferință la stomac, care m'a chinut 5 ani. Aceste *Pilule* nu vor lipsi nici odată din casa mea, și Vê exprimă prin acesta mulțamita mea cea mai călduroasă.
Cu cea mai înaltă stimă.
Anna Zwick.

Rohrbach, 28 Februarie 1888
Onor. Domnule! În luna lui Noemvrie a. tr. am comandat la D-ta un sul cu *Pilule*. Eu precum și soția mea am observat cel mai bun succes; sufeream ambii de durere de cap violentă și de scaun neregulat, astăfelu că eram deja aproape de desperare, cu tôte că suntem numai de 46 ani. Și ce să veți! *Pilulele D-v.* au făcut minune și ne-au scăpat de suferință.
Cu stimă.
Anton List.

Balsamă contra degerăturii de I. Pserhofer, de mulți ani recunoscut ca cel mai sigur remediu contra suferințelor de degerătură de tot felul, precum și spre vindecarea ranelor învechite etc. 1 borcanelu 40 cr., cu trimiterea franco 65 cr.

Sucul Spitzwegerich, medicamentu contra catarului, răgușelei și a tusei etc. 1 sticlută 50 cr.

Alifă americană contra reumatismului, cel mai bun medicamentu la tôte suferințele reumatice, junghiu, Ischias (bôla de tremur), junghiu la urechi etc. 1 fl. 20 cr.

Prăfă contra asudării piciorilor, 1 cutiă 50 cr. cu trimiterea francată 75 cr.

Balsamă contra gâșilor, remediu de încredere spre leucirea umflăturilor la gât. 1 flaconu 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Essență de viață, (Picături de Praga) contra stomacului stricat, a mistuirei rele și greutăților de tot felul, un remediu de casă escelent. 1 flaconu 22 cr.

Balsamă englezesc, 1 sticlută 12 cr., 12 sticlute 1 fl. 20 cr.

Afară de preparatele aci numite se mai află tôte specialitățile farmaceutice indigene și streine, anunțate prin tôte diarele austriace, și la casă, când unele din aceste specii nu s'ar afla în depositu, se vor procura la cerere cu promptitudine și câtu se poate de efinu.

Trimerile prin poșta se efectuează iute, decât se trimite prețulu înainte, séu cu rambursă.

Trimitându-se prețulu înainte, (mai bine prin mandat postal) este porto postală cu multu mai efinu, decâtu la trimeri cu rambursă.

Picăturile de stomachu MARIAZELLER, care lucră escelentă în contra tuturor bôlelor de stomachu.

Neintrecute pentru lipsa de apetițu, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu mirosu greu, umflare (vânturi), răgăelă acră, colică, cataru de stomachu, acrelă, formarea de pētră și nășip, producerea escesivă de flegmă, gâlbănare, greață și vomare, durere de cap (deci provine dela stomachu), căreai la stomachu, constipațiune séu încuare, încărcarea stomachului cu mănăci și bēuturi, limbrici, suferințe de splină, ficat și de haemorhoide. — Prețulu unei sticle dinpreună cu prescriereade întrebuintare 40 cr., sticla indoită de mare 70 cr.

Espeđia centrală prin farmacistulu
Carl Brady, Kremsier (Moravia.)

Picăturile de stomachu Mariazeller nu sunt un remediu secretu. Părțile conținătoare sunt arătate în prescrierea de întrebuintare, ce se află la fie-care sticlă.

Veritabile se află mai în tôte farmaciile.

Avertismentu! Picăturile de stomachu Mariazeller se falsifică și se imită de multe ori. — Ca semn, că sunt veritabile, servece învêltôrea roșii prevăgută cu marca de protecțiune de mai sus, și afară de acesta pe fiecare prescriere de întrebuintare, ce se află la fiecare sticlă, trebu să fie arătate, că acesta s'a tipărit în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: Brașov, farmacia Franz Kellemen, farmacia la „Biserica Albă“; farm. I. Goos; farm. Iul. Hornung; farmacia Ferdinand Iekelius; farm. K. L. Schuster; farm. Heinrich G. Obert; farm. Ed. Kugler la „Higiea“; fa m. G. Iekelius în Hoszufalu.

Băile Tușnadu: farmacia Alex. Dobay. Cohalmu: farm. Ed. Melas, farmacia E. Wolff, Feldlôra: (Marienburg), farm. Wil. Schneider. Făgărasu: farm. v. Bildner, farm. Hermann. Sz. Szt. György: farm. Val. Beteg, farm Barabás Fer. 13,52—46

„PERȘEIU“
Asociare de credit și păstrare în Seini (Szinérváralja, com. Satmaru).

CONVOCARE.

Domnii acționari și interesați ai asociației „Perșeiu“ se invită prin acesta la:

Adunarea generală ordinară, care se va ține în Seini la 30 Ianuarie (11 Fauru) 1889 dimineața la 11 ore în localul asociației.

Obiectele:

1. Așternerea bilanțului originalu de pe anul III-lea de gestiune 1888.
2. Hotărîre asupra împărțirii profitului curat.
3. Redicarea la valoarea de acțiunii a depozitelor aflătoare, după § 9 alinea 2-a din statute.
4. Alegerea secretarului social, eventual și a unui membru în comitetul administrativ.
5. Eventualele propunerii, după § 20 litera d) din statute.

Din ședința comitetului dirigită ținută în Seini la 14 (26) Ianuarie 1889.

Alexiu Berinde, preside social.
Ioan Cionca, secretar int.

ANUNCIU.

Subsemnatul măestru-templar (măsar), distinsu cu diploma de recunoștință la Esposiția română din Sibiu 1881 pentru desteritate ca sculptor în lemn, după o practică de mai mulți ani aici, cât și în regatul României face cunoscutu onor. publicu, că a deschis atelierul său propriu în Brașov și esecută ori-ce comande de mobile și construcțiuni după modelurile cele mai moderne și cu prețurile cele mai moderate.

Iancu G. Colibani,
Scheiu, strada fântanei No. 419.

Dinți artificiali, danturi, și reparaturi cu prețuri modeste și cu deplină garanție se facu la

LUDWIG GROSZ
Atelieru tehnicu pentru dinți
fondatū la 1878.
Buda-Pesta IV., Ungargasse 1, Ecke Hatvanergasse.
Dimineața dela 9—12. După prânđu dela 2—6 ore.

Tuse nu mai este!

Efectul surprinător al sucului de ceapă, raționalu disolvat și preparat pentru suferințe de tuse. plumini, de peptu și de gât se constată în modul cel mai strălucit după întrebuintarea bonbanelor de ceapă ale lui O. Tietze. În pachete de 20 și 40 cr. se află numai la următoarele deposite:

In Brașov la Franz Kellemen, farmacia la „Biserica Albă“; Depoulu principal în Kremsier la farm. F. Krizan.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, în librăria Nicolae Ciurcu și Albrecht & Zillich.

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe couponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscutu tuturor D-lorū abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuintă.

Administraț. „Gaz. Trans.“